

PUBLICACIÓ DE CULTURA POPULAR CATALANA

Núm. 285

Any XXX

Pensió multiEstrella

Amb la nova Pensió multiEstrella, no pararà

Amb la nova **Pensió multiEstrella**¹ tot són avantatges. Perquè ara, cada mes tindrà l'oportunitat de guanyar **pensions dobles i bons de viatges** de 1.000 €.² També podrà viatjar a uns preus excepcionals i beneficiar-se de molts avantatges en hotels, cultura i entreteniment.

I a més, ara, podrà contractar un Dipòsit Pensió multiEstrella,³ o un SegurCaixa Llar o un SegurCaixa Auto,⁴ i aconseguir un **rellotge Festina exclusiu**. Tan fàcil com això.

Parlem?

“Cada mes, puc guanyar viatges i doblar la pensió”

1. Programa per a clients amb la pensió domiciliada a "la Caixa" amb un import igual o superior a 300 € mensuals, amb un mínim de 3 càrrecs de rebuts al trimestre i d'edat igual o superior a 40 anys. Vàlid del 7-9-09 al 31-12-10.
 2. Informi's de les condicions, promocions i avantatges de Pensió multiEstrella a la seva oficina de "la Caixa" o a www.laCaixa.es
 3. Promoció vàlida del 7-9-09 al 31-10-09, o fins que se n'exhaureixin les existències (5.000 unitats), per als clients del programa Pensió multiEstrella. Consulti les condicions d'aquesta promoció a la seva oficina de "la Caixa".
 4. Promoció vàlida del 7-9-09 al 31-10-09, o fins que se n'exhaureixin les existències (2.000 unitats), per als clients del programa Pensió multiEstrella que facin contractacions noves i/o pòlisses diferides amb un diferiment màxim fins al 31-12-09. Per al SegurCaixa Llar, promoció vàlida per a primes anuals superiors a 200 €. El rellotge Festina és un obsequi que ofereix SegurCaixa. Assegurança de la llar SegurCaixa Llar i assegurança per a automòbils d'ús particular SegurCaixa Auto, de SegurCaixa, SA d'Assegurances i Reassegurances. Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, **operador de bancassegurances autoritzat de SegurCaixa, SA, inscrit en el registre administratiu de mediadors de la DGAFP amb el codi C0611G5889998.**

Val més que riguem

JOAN DOMÈNECH

Sóc president d'una entitat cultural lloretenca i em deuen faltar un parell d'anys per deixar el càrrec, en el qual ja he estat reelegit un cop. Per tirar endavant el programa d'activitats, algunes vegades, mentre no ens arriben els calers dels quals ens refiem, alguns membres de la junta directiva n'hem avançat dels nostres. I ja no dic dels que hi posem directa o indirectament i no recuperem –petites quantitats, és clar– com passa a la majoria d'entitats culturals i benèfiques. Contrastant situacions actuals i vista l'actuació d'algun president d'una gran institució barcelonina, m'adono que no devem pas anar bé. Ja m'ho diu la meua dona: –Burro, que sempre estàs pels altres, que deixes les coses de casa, que els calers que hauríem guanyat si tinguessis un altre tarannà... Deu tenir raó. Tants problemes que tenim perquè ens considerin entitats sense finalitat de lucre, per presentar la documentació, per fer els balanços i fer quadrar els números, per passar-los a l'assemblea, per tenir-los aprovats per les instàncies superiors... I el Sr. Millet ens demostra que som unes autèntiques lloques. S'ha saltat tots els controls i fins ara ningú no s'ha adonat que ens fotia canari. “Esto es uno”, que diria en Cruyff. Segona cosa. De cara a la propera elecció, què faríeu si estéssiu al meu lloc? Faríeu espionar els meus vicepresident, tresorer, secretari, vocals, per veure si tenen una vida digna, per al cas que es vulguin presentar ells? Procuraríeu confiar l'operació (amb càrrec a l'entitat, és clar) a una empresa sòlida i en diríeu una “auditoria de seguretat”? Faríeu veure que no ho sabeu? Excuseu els meus dubtes, però després de quaranta anys vinculat a entitats no lucratives diverses, veig que sóc un ignorant total de les tècniques modernes. Molesta arribar a la meua edat i adonar-te que la teua vida és una frustració, que no acabes de ser “fèlix” (feliç, en llatí!). Ens hem d'emmirallar en el Barça i l'Orfeó Català.

Bé. El lector ja veu que tracto en broma uns quants drames recents dels catalans, dels que molesten als qui, de la voluntat de servei a les entitats i al país, n'hem fet, amb tota modestia, una professió de fe. Veure el cognom del venerable fundador de l'Orfeó Català, Lluís Millet, desprestigià així, fa autèntic fàstic. I comprovar com, a Can Barça, quan l'equip va bé, amb un entrenador seriós, han de muntar alguna carnavalada, també toca els nassos. I els toca perquè a Madrid ja s'inventen prou coses per atacar Catalunya. No cal que els donem arguments. Com deuen xalar, aquests dies! Quina creu que tenim! (a part de la de Sant Jordi del senyor Millet!!)

Índex SOM núm. 285. Any 2009. Any XXX

Val més que riguem. Joan Domènech.....	3
Carta oberta. Robert Roqué.....	4
La nostra música. Josep Vinaròs.....	5
Més cobles. Ara tarragonines. Jordi Puerto.....	6
20 anys de <i>Girona m'enamora</i> . Jordi Torres.....	9
Per sempre contemporanis! Jordi Saura.....	16
Les Colles. Propers concursos.....	18
Coses del llenguatge. Carles Riera.....	19
Florenci Trullàs i Altimira, trompeta i violí. Damià Daviu..	21
Els Xiquets de Valls i la sardana, <i>Encara</i> . Ricard Jové.....	24
La família Morera estiu a Sant Pol de Mar. Antoni Torrent.....	26
El Dinàmic. Antoni Mas i Bou.....	30
Ressons de comarques	31
Llibres. Joan Gala.....	36
Oci. Amadeu Cuadrado.....	38

Foto portada: Monument a Girona, dedicat a la guerra de la Independència (1808), situat davant la plaça del mercat. Fotografia: Joan Roqué

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ DE PUBLICACIONS PERIÒDIQUES EN CATALÀ

Director: ANTONI ANGUELA DOTRES
Consell de Redacció: Jordi Puerto, Joan Gala, Josep Llobet, Josep Vinaròs, Antoni Torrent, Gabriel Castelló.
Director editorial: Robert Roqué Jutglà
Cap de publicitat: Marta Rovira Juanola
Edita: GISC (Grup d'Informadors Sardanistes de Catalunya)
 Tel. 972 59 09 50 - Fax 972 84 18 12
 a/e: som@garonuna.com
 Racolta de Dalt, 9 – 17850 Besalú
Imprimeix: Arts Gràfiques Cantalozella, SA
Dipòsit legal: GI-148-1980 – Any XXX

Col·laboren:

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya

Aquesta revista no s'identifica necessàriament amb les opinions expressades pels seus col·laboradors

Carta oberta

Benvolguts amics: Només unes breus ratlles per agrair als companys de la revista, col·laboradors, subscriptors i lectors del SOM, tots aquests anys d'ajuda, col·laboració i àdhuc estímul que he rebut per part de tothom.

Crec que ha arribat l'hora del relleu, l'edat i algun que altre problema de salut m'han fer prendre aquesta decisió.

Ara, si bé deixo la responsabilitat de l'edició de la nostra estimada publicació, no per això abandono del tot la revista, puix, si la nova direcció m'ho permet seguiré col·laborant-hi

en cada número en algun escrit. A més saben els successors i continuadors que tindran sempre el meu suport i ajuda, sempre que els calgui.

No tinc cap dubte que la revista seguirà endavant, superant etapes passades.

Desitjo tots els èxits del món perquè els nous responsables duguin a terme una bona tasca, qüestió de la que no en tinc cap dubte.

Gràcies a tots i endavant!!!!!!!!!!!!!!

ROBERT ROQUÉ

Festa de Som, a Sant Hilari Sacalm, el 1984

Rebut la medalla al Mèrit Sardanista de mans del President de la Generalitat, Molt Honorable Sr. Jordi Pujol

La nostra música

Música simfònica per a cobla

JOSEP VINARÒS

Amb aquest titular, el passat dia 25 de setembre l'entitat Sabadell, més Música, va presentar el concert habitual de tardor amb el Teatre Principal de Sabadell ple. Joan Lluís Moraleda dirigí les tres formacions, a excepció de l'obra *Estmem la Música* que la dirigí el propi autor Joan Martínez Colás. Hi participaren la Cobla Simfònica de Catalunya que dirigeix Joan Lluís Moraleda, la Coral Belles Arts de Sabadell que dirigeix Esteve Costa i la Coral Nova Ègara de Terrassa que dirigeix Joan Martínez Colás.

Una programació densa i ambiciosa, que posà molt alt el llistó, a una entitat jove que s'ho juga tot per donar a conèixer pàgines de música poc coneguda, tret d'alguns clàssics ja prou programats. Els nous compositors be mereixen que les seves obres siguin programades amb més freqüència, algunes d'elles encara desconegudes, i es dediqui la suficient atenció als clàssics que ens llegaren una música de molt valor i que haurem de tenir sempre viva.

La primera part actuà la cobla sola i no fou fins la segona part que s'incorporaren les dues corals. S'inicià el concert amb el petit poema simfònic de Joaquim Serra *Dansa de Fadrins*, comentat abastament n altres ocasions, per la seva excel·lent qualitat, predisposa a gaudir d'un excepcional concert. Tot seguit el president de l'entitat organitzadora, estrenà l'obra *Encara no es pon el sol*, dedicada a la seva

esposa, amb un subtítol *Fantasia de l'esperit, per a cobla i percussió*, una obra que s'inicia amb un tutti enèrgic, que dóna pas a una melodia que es desenvolupa i evoluciona per tornar a les notes inicials, que li donen caràcter i fermesa. A continuació s'interpretà el clàssic *L'endemà de bodes* de Josep M. Vidal i Gandol. Per cloure la primera part, el contemporani Joan Albert Amargós ens presentà la seva obra *Variants de color*, d'un fort atractiu avantguardista, on els colors es veuen reflectits i transformats en el desenvolupament i tracte de les melodies, fou aplaudida generosament.

A la segona part s'incorporaren les dues corals, que mostraren un perfecte acoblament amb la cobla, cal dir que actuaren de conjunt en les obres que es presentaren i que donaren una força i un caràcter, que impulsava un crescendo de final de concert. En primer lloc s'interpretà l'estrena *Estmem la música*, com ja s'ha dit de Joan Martínez Colás, un treball modern i espectacular basat en un compàs de 5.8 durant tota la partitura, podem catalogar-lo de recerca de noves formes i en el que la cobla mostra les moltes possibilitats que pot oferir, quan el compositor té clares les idees. Tot seguit s'interpretà el poema per a cor i cobla, *Estany* de Joan Lluís Moraleda, Primer premi Banyoles 1990. No descobrirem avui l'habilitat del director del concert, en el tracte de la formació, amb la qual vol transmetre la seva inspiració. Fou una interpretació de molt nivell. Amb la Missa Brevis d'Eugene Butler/Daniel Antolí es posà fi al concert. Antolí ens presenta un magnífica adaptació per a cobla i cor, d'un original del nordamericà Eugene Butler. Fou l'obra estrella del concert, en la qual el cor té un important protagonisme sobre la cobla, en cap moment s'observà cap desajust entre les corals de 76 veus i la cobla formada per instrumentistes d'acreditat nivell.

Més cobles. Ara tarragonines

Poc temps després d'haver publicat el *Diccionari de Cobles*, a diversos documents als quals he pogut accedir posteriorment he anat trobant dades sobre l'existència d'altres cobles que no figuren ressenyades a l'esmentat *Diccionari*. Avui faré referència d'un parell o tres que corresponen a comarques tarragonines, amb la indicació dels detalls que dona la publicació on surten esmentades:

Pels primers dies de maig de 1908 a la vila de Salomó hi figura anunciada una ballada organitzada pel cafeter de la vila Josep Creus "Biel", en la qual diu que: *...els Graells Capblancs, del Vendrell, executaran sardanes, i que aquesta i una altra orquestra també estaran encarregades dels balls que es donaran a l'envelat...* (*El Noticiero Universal*, 28 d'abril de 1908). Una altra orquestra que va intervenir en aquestes festes fou Els Escolans, de Sant Sadurní d'Anoia.

A Tarragona uns mesos mes tard, concretament per les Festes de Santa Tecla, *El Noticiero Universal* de 22 de setembre de 1908, publicava que: *...a la plaça de la Constitució la aplaudida Cobla Tarragonina donarà una audició de sardanes...* més endavant continuava referint-se al mateix dia, que: *...de 4 a 6 de la tarda concert a la Rambla de Sant Joan per la mateixa notable Cobla Tarragonina...*

En aquesta Rambla de Sant Joan es produïa una notícia, apareguda a *El Noticiero Universal* de 26 de setembre de 1908, el qual s'esmenta que "anteanoche": *...amb motiu de ballar-se les sardanes es registra un lamentable incident. Segons sembla elements estranys als organitzadors de la festa, van intentar prendre part en la dansa empordanesa, amb el deliberat propòsit de promoure conflictes. Segui el que fos, el cert és que entre uns i altres es creuaren paraules més o menys fortes, es proferiren amenaces i passant de dits a fets...* arribaren les bufetades, garrotades, i cops de cadira, seguides de corregudes i acabant en contusions.

Però com que les coses són com són i no d'altra manera, registrant en el mateix periòdic ja el 28 d'agost de 1908 hi trobo, que el governador civil havia prohibit ballar sardanes davant el Casino lerrouxista tarragoní, perquè els balladors, alhora de conrear la dansa, cantaven coples al·lusives als socis de l'esmentat casino, fet aquest, que donà lloc a desordres.

No obstant això, el governador civil va argumentar que no es tractava pas d'impedir la celebració de les ballades de sardanes, això sí, assenyalaria determinats llocs on es poguessin celebrar.

D'aquesta mateixa notícia, un altre periòdic, el també barceloní, *La Vanguardia* del 28 de setembre de 1908, escrivia a la pàgina 3 el següent titular: *...Visita/ La Cierva/ Aquest matí visitaren el ministre de governació els diputats solidaris Salvatella i Marial per a protestar per la forma de fer del governador civil de Tarragona en prohibir que es ballessin sardanes a al Rambla de la capital...*

JORDI PUERTO I PARRAMON
PERIODISTA I ESCRITOR
[HTTP://JORDIPUERTO.BLOGSPOT.COM/](http://jordipuerto.blogspot.com/)

El senyor de La Cierva els manifestà que havia d'aprovar, i estimava com encertada, la mesura que el governador de la província havia dictat ja que en aquell lloc, amb el ball de les sardanes s'impedia el transit públic dels transeünts, i hi afegia el fet que, com les sardanes es ballaven davant mateix del Casino lerrouxista i no es limitaven solament a ballar, sinó que les cobles cantaven i hi havia al·lusions a l'esmentada entitat, estimava el ministre que no havien de consentir-se en aquesta forma.

Els diputats en qüestió insistiren en el seus desitjos de no prohibir el ball de la sardanes, a la qual cosa respongué el ministre: *...que desde luego no tenia ninguna intención de prohibirlo, siempre que se bailaran en sitios donde no pudieran alterar el orden público...*

I afegia que: *...en tal sentido telegrafiaría y hablaría con el gobernador de Tarragona...*

Una altra notícia publicada a *El Noticiero Universal* del 2 de setembre de 1912, a la pàgina 2 destacava entre els diversos actes programats per les festes de Santa Tecla d'aquell any, que a Tarragona hi hauria: *...sardanes per la Banda-Cobla Santa Cecilia...* Imagino que es tractava d'un conjunt en forma de banda que esporàdicament tocava sardanes: aquest és un altre dels grups que no figura al *Diccionari*.

Seguint a comarques tarragonines, concretament a Reus, el 6 de gener de 1909, o sigui ha fet enguany cent anys, *El Noticiero Universal* publicava a la pàgina 4 un escrit en el qual s'hi deia: *...ha sido denunciado El Diario de Reus, por supuestas injurias al alcalde, contenidas en un artículo en el que se censurava la conducta de esta autoridad ante los atropellos de que fueron víctimas varios jóvenes que querían bailar sardanas el día 27 del mes pasado, en el paseo de Mata...*

Són molts els que creien que la vida sardanista a les comarques tarragonines era més aviat minsa, però haureu vist que la qüestió en realitat no és així. Jo mateix la dècada dels noranta escrivia a *Cròniques en forma de cercle*, publicada l'any 2000, un escrit de Fidel Moragues, a *Notes Històriques de Valls*, que deia: *...L'any 1604 Gaspar Panallo teixidor de lli i músic de la vila de Valls, signa contracte amb Joan Giscarol de Vallmoll per ensenyar-li de sonar el sacaputxe i tenor en plaça pel preu de vint-i-vuit lliures barceloneses...* I que durant les festes de Santa Tecla de 1687, a la capital *...es va realitzar un concurs de cobles, balls, músics i trompeters, en el qual van participar, les de Reus, que dirigia Felip Muntané; la de Juneda, dirigida per Baptista Serra; Riudecanyes, sota la batuta d'en Francesc Borràs; a més de les de Genestar, Ponts, Guimerà, Agramunt, Solsona, Valls, Sarreal, Bellpuig, Calaf, Mora, Cervera, Lleixà, Llanera, la Selva i tres músics d'Olot, que per la composició numèrica, possiblement devia tractar-se d'una cobla de tres quartans.*

Restaurant LA PASTORA

Avgda. de França, 110

Tel. 972 17 07 44

17840 SARRIÀ DE TER

Libreria Geli

CASA FUNDADA EL 1879

Argenteria, 18
Cort-Reial, 19
Tel. 972 20 17 90 - Fax 972 21 13 38
17004 GIRONA

montepio
GIRONA
mutualitat de salut

A casa estem en forma

PREVENCIÓ DE
SALUT FAMILIAR
MEDICINA PRIMÀRIA I
ESPECIALITZADA

informa-te'n
972 486 486

www.montepioplirona.com

GIRONA • FIGUERAS • BARCELONA • SAN TIBORI • GÜRDOL

Fundada el 1929
Et cuidem tota la vida

Estanc
Domeny - Fontajau

Cava de Cigars

Rambla Xavier Cugat, 42
17007 GIRONA
Tel. i Fax 972 20 80 52

Pont de Pedra, 3 Tel. 972 211 211

G I R O N A

llibreria

Hortes, 22
17001 Girona
Tel. 972 21 23 95
Fax 972 21 57 02
www.llibreria22.net

AGENCIA DE
Corcoy
TRANSPORTS

DES DEL 1896
ESTEM AL SERVEI DE TOT GIRONA

C/ Indústria, 36-38 "Mas Xirgu"
Sta. Eugènia, 30 - 17005 Girona
Tel. 972 20 15 33 - Fax 972 20 50 99
corcoy@corcoy.info

RIBUGENT
marroquineria

Sta. Clara, 40 - Tel. 972 20 33 83 - 17001 GIRONA

Quan les sardanes esdevenen un símbol. 20 anys de *Girona m'enamora*

JORDI TORRES I NOGUER

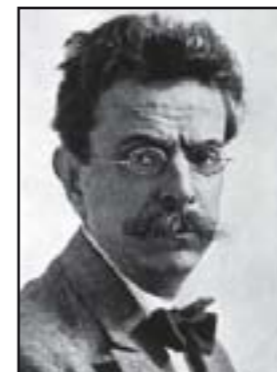

D'un temps ençà la Generalitat vol declarar la sardana, de forma institucional, dansa nacional de Catalunya, quan a nivell popular, ho ha estat sempre. Cal no oblidar que la sardana, entre altres símbols, en anys molt difícils havia esdevingut una mena de far protector que il·luminava el sentiment pacífic i alhora ferm dels catalans, manifestant el seu tarannà en forma de música i dansa, donant a entendre allò del "som i serem...". Recuperada la democràcia i les nostres institucions seculares de govern, la nostra dansa ha passat a un nivell més lúdic que reivindicatiu, però sense deixar de ser aquell espill d'unitat que ens agermana. La valuosa tasca feta, i la que continua fent-se, amb tota mena d'activitats com aplecs, audicions, concerts, concursos (musicals i de colles), etc. necessita l'esforç d'una gran munió de persones entusiastes que dediquen desinteressadament el seu temps de lleure a la nostra cultura popular.

Tota aquesta introducció ve doncs a tomb del que dèiem a l'inici d'aquest article, en referència al simbolisme de la sardana. Per tota la gent que ens l'estimem s'ha convertit, amb el pas del temps, molt més que en un simple ball i una música de caire folklòric que ha arrelat al cor dels catalans.

Per tant abans de parlar del tema principal, esmentarem unes quantes sardanes símbol que han estat, i ho són encara, una referència i signe d'identitat.

Comencem, és clar, amb *La Santa Espina*, la més representativa. Com sabem, inicialment era una obra de teatre líric. La música havia d'escriure-la en principi Amadeu Vives, fins que Àngel Guimerà –l'autor del text– l'encomanà a Enric Morera. Tal com s'explica al llibre *Centenari de la rondalla La Santa Espina*, escrit per Antoni Torrent, fou estrenada amb un gran èxit el dissabte 19 de gener de 1907, al Teatre Principal de Barcelona, i es va continuar representant fins al 16 d'abril del mateix any. Però a petició popular l'obra es reposà

Enric Morera

el 10 de desembre d'aquell any 1907. El 22 de març de 1908, sembla que es féu la darrera representació. En total se'n feren unes 225. Posteriorment seria instrumentada per a cobla, tot i que no va fer-ho Morera. Qui en féu, doncs, el primer arranjament? El llibre esmentat parla d'una carta d'Enric Morera a Josep Serra, en què li demanava si podria instrumentar una sardana que li havien encarregat. Així doncs, el Sr. Torrent diu: "Considerant totes aquestes observacions, crec que és totalment normal creure que la primera i la segona versió de La Santa Espina foren harmonitzades pel mestre Josep Serra i Bonal". I afegeix que la primera gravació la féu a Barcelona, a la segona meitat de 1907 en un disc Zonophone, La Principal de Peralada, de la qual crida l'atenció el ritme trepidant de la música. Més aviat es devia tractar de la versió teatral, ja que era una música per escoltar i no pas per ballar. Es devia tardar encara 6 o 7 anys a fer-se'n un enregistrament a ritme normal.

Encara a propòsit de *La Santa Espina* el 1924 La Principal de Cassà actuà a Madrid, contractada pel Cercle Català. A la capital de l'Estat actuaren a l'Ajuntament –on foren rebuts per la corporació municipal en ple– i al Palau Reial. Com a fet paradoxal interpretaren, entre altres peces, *La Santa Espina*, aleshores rigorosament prohibida pel "directorio" de Primo de Rivera. A Castella aplaudiren el que a Catalunya se'ns prohibia poder escoltar. A més a més com a colofó, la cobla oferí un concert de sardanes als jardins del Retiro alternant amb la banda municipal madrilenya, que interpretà obres de música catalana.

Un any després, La Principal de Cassà escrigué una pàgina de la història de la sardana. És la primera cobla que fa sonar les notes de la nostra dansa a una emissora: Ràdio Madrid, on interpretaren, naturalment, *La Santa Espina*. L'actuació fou en directe, ja que en aquella època no hi havia els mitjans tècnics actuals. Per cert, quan finalitzà *La Santa Espina*, l'emissora rebé una trucada telefònica del Palau Reial. Era del príncep Joan de Borbó (comte de Barcelona), que demanà a la formació catalana que la repetissin. I així ho feren. Alhora, l'any 1928, a l'ermita de Sant Sebastià de Palafrugell, La Principal de la Bisbal havia tocat sardanes davant el rei Alfons XIII. Per

expressa petició del monarca la cobla acabà aquella audició amb *La Santa Espina*.

Una altra anècdota vinculada amb aquesta emblemàtica composició tingué lloc al passeig de la Sardana, a la Devesa de Girona, a mitjans dels anys 60, durant la celebració del seu Aplec, quan fou programada per ésser interpretada de conjunt. Anys abans! havia tocat a Tarragona, el 25 de setembre de 1949 La Principal de Terrassa, com a sardana de germanor en el concurs de colles. Era la primera vegada de la postguerra. Posteriorment, el 19 de març de 1954, *La Santa Espina* s'interpretà a Barcelona ja que al cap i casal no s'havia escoltat des del 1939. Uns dies abans que a la capital del Gironès, s'havia tornat a escoltar a un aplec de les contrades tarragonines. I ara es faria a Girona. Hi havia preocupació entre els organitzadors ja que no es podia preveure la reacció de les autoritats governatives, ni tampoc la del públic. Però tot anà com una seda. Posades les quatre cobles juntes (Girona, La Principal de Girona, La Principal de la Bisbal i Caravana), començaren a tocar i la gent a aplaudir amb entusiasme. El punt culminant, quan als assistents se'ls féu un nus a la gola, fou quan Ricard Viladesau, un parell de compassos abans del salt fort, s'aixecà de la cadira i cridà ben fort: "Nois, això es toca drets!". I com un sol home, tots els músics es posaren a tocar dempeus. Es veieren llàgrimes als ulls de molta gent i les rotllanes que s'havien format plegaren per aplaudir.

D'altra banda, a la terra ferma, l'emissora Ràdio Lleida utilitza la seva música vibrant com a sintonia del programa La Sardana, amb guió i presentació de Sebastià Gràcia.

Els sardanistes de més edat recordaran *La mel als llavis*, escrita el 1948 per Josep M. Tarridas, que en els llargs agafa un compàs i mig de *La Santa Espina*, i assoleix per aquest motiu una forta popularitat. Actualment a la majoria dels concerts de cobla, *La Santa Espina* s'interpreta al final de l'actuació. I el públic, en senyal de respecte, es posa dempeus per iniciativa pròpia.

Una altra sardana carismàtica d'Enric Morera, és *L'Empordà*. Tot un himne ja que la seva força musical, juntament amb la inspirada lletra de Joan Maragall, li donen aquest màgic encant que subratlla la idiosincrasia d'aquesta comarca, amb tota la seva rellevant personalitat dins la terra catalana, situada entre la vida rural i el món mariner personificats pel pastor i la sirena. Fou estrenada a Figueres l'any 1908 per la coral Els Tintorers, de Barcelona. D'aleshores ençà, *L'Empordà* forma part de la programació de moltes agrupacions corals.

Sens dubte *Juny*—la més popular de Juli Garreta—, composició escrita l'any 1921, és on potser es reflecteix tota l'energia de la música d'aquest autor, ja que captiva ràpidament els que l'escolten. És prou coneguda la reacció del gran compositor rus Igor Stravinsky en una memorable audició al jardí de l'Ateneu Barcelonès, el matí de la diada de Sant

Juli Garreta

Josep de 1924, quan la cobla Barcelona interpretà diverses sardanes que el complagueren molt. El mestre volgué conèixer els instruments—li van fer les explicacions Narcís Paulís i els músics de la cobla—, el seu abast, la construcció i el mecanisme. Es mirà les partícels, ja que volia saber-ne el perquè de cadascuna. Seguidament la cobla Barcelona interpretà *Juny* i en acabar exclamà: "*Més Garreta!*". La tècnica i la vitalitat d'aquesta sardana meravellaven Stravinsky.

Durant els anys en què *Els Segadors* i *La Santa Espina* estaven prohibits, s'interpretava *Juny* com a himne de Catalunya. Una prova d'això la tenim l'any 1928, durant una recordada actuació de la cobla Montgrins al Grand Casino de París. El poeta Ambrós Carrion li posà lletra, això no obstant, *Juny* ha estat interpretada molt poques vegades per grups corals.

Què direm de *Somni*—una de les pàgines més belles de la música catalana—, que no s'hagi dit ja? Fou en paraules d'en Manel Saderra i Puigferrer, la sardana que escrigué més de pressa. Concretament l'any 1945 tot pescant a les ribes del riu Ter, durant la seva estada a Girona, quan era component de la recordada cobla Bolero (més tard La Principal de Girona), enyorant la visió plàcida de l'estany de Banyoles. El mestre digué: "*Aquesta sardana sols es pot titular Somni perquè és una cosa sentimental i estranya a la vegada. Podríem dir que és una petita irrealitat*". Segons explicava el mestre quan l'acabà, com que la Bolero encara no feia cobla, fou la Iris de Salt, la que la provà. La música ve acompanyada pels inspirats versos escrits per mossèn Manel Pont.

Hem destacat aquestes quatre sardanes per tot el seu valor sentimental. Podríem comentar-ne més, però la llista es faria molt extensa.

La nostra dansa és un tresor de la cultura catalana. Ho demostren els elogis rebuts de nombroses personalitats: Joan Maragall, Pau Casals, Albert Einstein, Richard Strauss, Manuel de Falla, Cole Porter, Madeleine Carroll, etc.

I ara anem ja pel tema que encapçala l'article, i que té com a protagonista Girona. La ciutat, com moltes altres, té diverses sardanes dedicades. Hem de destacar òbviament, primer de tot, *Girona aimada*, de Vicenç Bou, un dels seus èxits de més relleu. L'escrigué l'any 1920 i representa també per als gironins tot un símbol. És una sardana de notes valentes i enardides, juntament amb uns formosos versos plens de joia, lirisme i passió escrits per J. Serracant i J. Papell. El mes de març de 1964, l'Ajuntament la declarà "himne oficial de la ciutat".

Manel Saderra i Puigferrer

Alhora, durant la cerimònia de clausura dels Jocs Olímpics de Seül (1988), quan Barcelona es presentà com la seu dels Jocs de 1992—considerats els millors de la història—, un grup de dansaires ballà una sardana. Aquesta fou *Girona aimada*.

Quan la cobla Girona efectuà la seva primera actuació l'any 1926—a la Rambla—, tocà aquesta bella composició del mestre Bou. Igualment féu el mateix el 1975 la cobla Ciutat de Girona, durant el seu concert de presentació al Teatre Municipal. Remarquem a més, que cada any s'interpreta per obrir el concert de sardanes de les Fires de la ciutat.

Volem destacar també dues composicions, per la seva categoria musical, com són: *Girona 1808* (1963), de Ricard Viladesau i *Girona Ciutat Pubilla* (1977), de Manel Saderra i Puigferrer.

I parlem ja de *Girona m'enamora*. Com ja vàrem explicar al número 231 de *SOM* (novembre de 2003), el punt d'arrencada d'aquesta composició fou l'any 1988 quan amb motiu del centenari de La Principal de la Bisbal, l'aleshores alcalde, Joaquim Nadal, concretà la vinguda de la cobla a Girona per oferir un concert, dintre la programació de les Fires i Festes de Sant Narcís, al Teatre Municipal. Un any més tard aprofitant una campanya de promoció turística endegada per l'Ajuntament, que duia com a eslògan "*Girona m'enamora*", el consistori recollí amb entusiasme una idea dels "antics" Amics de la Sardana d'organitzar un homenatge al mestre Ricard Viladesau, en reconeixement a la seva aportació musical a la ciutat. Amb motiu doncs del seu homenatge se li encarregà de compondre una sardana amb el mateix nom de l'eslògan, cosa que el complagué moltíssim.

Tot quedà a punt de solfa per al dia 5 de novembre de 1989, al Teatre Municipal. Durant el concert, a càrrec de La Principal de la Bisbal, s'interpretà un selecte programa amb sardanes del compositor de Calonge. L'acte el presentà acuradament Robert Roqué, que com a benvinguda digué entre altres coses: "*A fe que ens sentim ben joiosos perquè gràcies a la música de cobla i a aquest gran compositor, avui el nostre Teatre Municipal s'ha omplert de gom a gom. Això vol dir l'estima que sentim gironins i altres persones vingudes d'arreu de les*

Vicenç Bou

comarques, tant per la música de cobla com per la persona a la qual, amb tot mereixement, se li ofereix l'homenatge. És conjuntament, un dia de joia, d'exaltació. Voldria ara demanar-vos en la presentació de *La Principal*, cobla oficial de la Generalitat de Catalunya, posar els ulls en el mestre homenatjat".

Ricard Viladesau

A la primera part escoltàrem *Sant Pere de Galligants, Cors gironins, Cel amunt, L'Empordanet, Niu d'amor* i *Girona 1808*. A la segona part: *Girona a Pep Ventura, Llibertat, Rosa bruna, El tarlà de l'Argenteria* i *Alt Empordà*. I per cloure l'acte, l'esperada estrena de *Girona m'enamora*. Primer s'interpretà en versió de cobla. Després la formació bisbalenca conjuntament amb la Coral Polifònica de Girona, oferiren la versió cantada. Tots plegats, dirigits pel seu autor, reberen una esclatant ovació. A la sortida del concert, molta gent l'anava taral·lejant. D'aleshores ençà *Girona m'enamora* assoleix un sorollós èxit arreu on s'interpreta.

Aquesta revista *SOM* elaborà també un "hit parade" (llista d'èxits) de la sardana, i durant molts mesos *Girona m'enamora* ocupà la primera posició. A més a més feia molts anys que una sardana cantada no obtenia un ressò tan gran de popularitat.

Fou doncs a partir de 1989 quan s'institucionalitzà aquest concert amb les conegudes paraules adreçades a la formació bisbalenca—dirigida aleshores per Josep Cassú—, per l'alcalde Nadal, que acabà la seva intervenció dient: "*...Cada any per Fires a Girona. Fet?*", rubricades amb forts aplaudiments. El mestre Viladesau agrai amb emocionades paraules als organitzadors i col·laboradors l'homenatge que li oferien, i tancà el seu parlament amb aquesta frase: "*...Ara sí que puc cridar ben fort, Girona m'enamora*".

Dos dies després, el 7 de novembre, durant una entrevista al *Diari de Girona*, Viladesau manifestà: "*Sempre és agradable rebre homenatges, però aquest ha estat quelcom excepcional. És un dels més emotius que m'han fet i vull agrair públicament a tots els qui hi varen ser presents*". I en referència a *Girona m'enamora* digué: "*La vaig fer molt ràpidament. Vaig posar-m'hi i en un moment la vaig tenir acabada. Les sardanes han de sortir del cor, no del cap, encara que després, amb el cap, puguis arranjars-les*".

El 1990 l'Ajuntament de la ciutat edità un doble disc LP, enregistrat per La Principal de la Bisbal, en el qual figuren sardanes de diversos autors dedicades a Girona, i amb la participació de la Coral Polifònica de Puig-reig.

D'aleshores ençà ha passat molt de temps. A més del Teatre Municipal (tancat temporalment per reformes), el con-

cert es continuà fent als escenaris de Sant Domènec i del Centre Cultural La Mercè. Aquest acte musical batejat per l'organització (Ajuntament) i col·laboradors ("antics" Amics de la Sardana), com "Concert de sardanes de Fires", ha procurat oferir sempre un acurat programa, elaborat conjuntament amb La Principal de la Bisbal, amb obres de diferents autors i estils, per tal de satisfer les diverses sensibilitats musicals del públic assistent. En aquest concert també hi han actuat, a més de la Polifònica de Girona, altres formacions corals de la ciutat. Des del 2006 se celebra a l'Auditori-Palau de Congressos, i s'ha convertit en un dels actes amb més relleu de les Fires.

L'edició de 2005 es dedicà a títol pòstum a Ricard Viladesau, i la seva vídua, Sra. Rosa Carrera, féu donació simbòlica de la tenora del mestre a l'Ajuntament de Girona, que rebé l'alcaldeessa, Anna Pagans. L'instrument es pot veure dins una vitrina a la Sala de la Sardana del Museu d'Història de la Ciutat (al carrer de la Força).

Tornant de nou a *Girona m'enamora* que cada any dirigia amb elegància el mestre Viladesau, continua sent interpretada, en record seu, per la cobla Principal de la Bisbal i la mezzo-soprano gironina Gemma Coma-Alabert. Igualment al vespre de la mateixa diada, a la plaça de la Catedral, el grup d'havaneres gironí Terra Endins, la interpreta com a comiat. *Girona m'enamora* ha esdevingut, com ho és també *Girona aimada*, himne i senyera per a tots els habitants de la ciutat. Enguany *Girona m'enamora*, serà interpretada per la també soprano gironina Maite Mer.

En resum, totes aquestes composicions de què hem parlat, i moltes més, constitueixen el valuós llegat musical que s'anomena sardana i que cal preservar per a les generacions futures. Perquè és la dansa estimada i distingida pels catalans. I seguirà essent sempre, per tot allò que representa, un dels seus patrimonis més preuats, tal com ho escrigué Joan Maragall en una estrofa de la seva poesia "La Sardana": "és la dansa sencera d'un poble que estima i avança donant-se les mans".

Fonts consultades:

- *Històries de les sardanes (I), (II), (III) i (IV)*, col·lecció mos. Robert Roqué.
- *Centenari de la rondalla La Santa Espina*, col·lecció mos. Antoni Torrent.
- *Ricard Viladesau, el príncep de la tenora*, col·lecció mos (especial). Robert Roqué.
- *Aproximació a la cobla Barcelona*, col·lecció mos. Jordi Puerto.
- *Cròniques en forma de cercle*, col·lecció mos. Jordi Puerto.
- *La Selvatana, 75 anys d'una cobla-orquestra*. Robert Roqué.
- *Josep i Manuel Saderra, músics de cobla i compositors*. Eugeni Molero.
- *La Principal de la Bisbal*. Eugeni Molero.
- *Els músics de Cassà*. Carles Malagrida.

GIRONA M'ENAMORA

(Música i lletra de RICARD VILADESAU)

*Salut! Girona t'enamora a tu,
Oh noble Girona m'enamora a mi,
heroica i senyora i a tots ens enamora.
ciutat immortal! Les seves gestes són orgull
orgull dels catalans. d'un passat gloriós,
Ets lleial! que canta la nostra història.
majestuosa i comtal Oh terra brava la més catalana
nostre cap i casal. bressol vivent de la gegant sardana
I els gironins t'enyorem ens enamores i ens enamorars...
si un dia ens trobem eternament...
lluny de tu...
Perquè Girona Eternament...
ens enamores
i et portem
sempre al cor.
I et portarem
sempre al cor,
pàtria nostra
que tant ens enamores.*

Nota de la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona

Degut a diversos problemes la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, ha decidit reconstituir la seva pàgina web de dalt a baix i, aprofitant l'avinentsa, donar-li un domini .cat. Així, a partir d'ara, la trobareu a la xarxa a la nova adreça www.coblasantjordi.cat

Per extensió, s'ha canviat també l'adreça de contacte del representant. Us podreu posar en contacte amb ell a la nova adreça de correu electrònic: representant@coblasantjordi.cat

Audicions de sardanes de les Fires i Festes de Sant Narcís, Girona 2009

29 d'octubre

Cobles: **Baix Empordà i Ciutat de Girona**

2/4 de 5 de la tarda, a la Plaça de la Constitució

31 d'octubre

Cobles: **Baix Empordà i La Flama de Farners**

2/4 de 5 de la tarda, a la Plaça de la Constitució

1 de novembre

Cobles: **Marinada i La Flama de Farners**

2/4 de 5 de la tarda, a la Plaça de la Constitució

8 de novembre

Cobles: **Cervianenca i La Tres Vents**

2/4 de 5 de la tarda, a la Plaça de la Independència

44.1
ESTUDI DE GRAVACIÓ

Si teniu discs o cassets antics
els podeu portar al nostre estudi
i us els passarem a cd

Olot, 9 Pol. Ind. Casa Nova
17181 Aiguaviva-Girona
Tel./Fax: 972 39 45 46

www.44.1estudidegravacio.com

la bona Pizza
L'autèntica artesana

Ara a Girona!

40 cm

SERVEI A DOMICILI
972 20 83 32

Rambla Xavier Cugat, 46 (Fontajau) GIRONA
Horari: de dimarts a diumenge de 19 a 24 h / dissabte de 12 a 24 h.

Sant Ponç
Restaurant Self-Service

Avgda. de França, 36 - 17007 Girona - Tel. 972 21.42.01 E-mail: santpons@intercom.es

GIROASSIST
GRUP MIFAS

Solucions Gràfiques
Mailing
Bases de Dades
Contact Centre

Manipulats
Màrqueting promocional
Web

www.giroassist.cat

COPISTERIA
Eiximenis, 19, 17001 Girona
T 972 20 19 05 F 972 20 30 00
girocopy@mifas.cat

TALLER - TRAMESES POSTAL
c/ Llevant, 6-8, 17180 Vilablareix
T 972 20 60 70 F 972 40 51 33
giroassist@mifas.cat

CALL CENTER
c/ Castell solterra, 5, 17003 Girona
T 972 21 59 00
girona@grupoastel.com

Joguines, hobby, SCL, war hammer...

tripijoc

C/ Sèquia, 21
Tel. 972 21 31 01
17001 GIRONA

Tot per al nadó

Joguines Mili

Plaça MARQUÈS de CAMPS, 5
Tel. 972 20 07 47
17001 GIRONA
info@milisgirona.com

Màquines de cosir
DUCH
Des de 1876

RECORRIDORES - OVERLOKS
MÀQUINES DE BRODATS
MÀQUINES DE FER QUILTING I PATCHWORK

Santa Eugènia, 23, baixos - 17005 Girona
Tel. 972 20 05 42

Bones Festes

Per sempre contemporanis!

JORDI SAURA TARRÉS

Entitats, cobles, colles, associacions... estan portant des de ja fa uns anys una frenètica activitat innovadora de cara a fer més diversa l'oferta del món sardanista i de la cobla.

Unes iniciatives van dirigides a donar relleu a l'alta qualitat musical i valor cultural de la producció compositiva i interpretativa, altres a portar la cobla i la sardana fora de les nostres fronteres; també s'ha vist com algunes propostes portaven la cobla a experiències que van més enllà del repertori tradicional d'aquesta formació, és a dir simfònica i sardanes.

I és que seguir sempre amb el mateix no ens porta enlloc, només pot provocar un tancament en un cercle que ens aboca a morir de satisfacció (com potser ja ha passat en alguns aspectes, llegeixi's colles), per això cal lloar tot allò que ens porti originalitat i diferenciació. I és que la sardana i la cobla ens poden oferir tantes possibilitats!

Qui en els darrers anys ha anat deixant petjada és la Contemporània, que des de la seva creació l'any 1995 ens ha mostrat com la manera de ser i de fer dels components de la cobla aportava alguna cosa nova a l'escenari sardanista, una cosa prou important: fer de la sardana una festa.

I com fa aquesta festa la Contemporània? Doncs inclinant-se per un repertori format bàsicament per sardanes de nova fornada, per sardanes de compositors joves, i després portant la imaginació a la plaça amb el seu Sardashow inicial, reconvertit després, molt encertadament en Sardaxou, un Sardaxou que va començar a tenir un punt fort en aquell "Piu, Piu" que va fer fortuna sobretot entre les colles sardanistes i, més important encara, entre les colles petites.

Perquè és cert que la intenció de la Contemporània és arribar a tots els públics, però no ho és menys el fet que si

alguna cobla arriba als menuts aquesta és la Contemporània i ja només per aquest fet cal tenir un gran respecte per la opció xou i, si no, mireu com en una ballada qualsevol la canalla es queda embadalida mirant la cobla mentre els pares intenten fer-los seguir el camí (també podrien ser més condescendents!).

Dintre d'aquesta faceta més festiva (i que li ha permès entrar a mitjans de comunicació on la sardana no és habitual, cal tenir-ho en compte) la Contemporània ens ha presentat ja sis produccions: Sardafòrum (2004), Bestial (2005), Circum! (2006), Films (2007), Més Films (2008) i, enguany, Stius, que presenta les cançons més comercials de l'estiu en format sardana després de passar pel sedàs d'onze compositors. Ara que comencem a mirar els orígens de manera científica, amb aportacions que ens arriben des del camp universitari, no podem veure un paral·lelisme entre aquesta aposta de la Contemporània i aquelles composicions que prenen com a punt de referència temes musicals de moda?

L'altra gran aportació és la que ens permet gaudir d'aquestes produccions en els seus corresponents CD, l'edició en disc, aquella petita trampa per vèncer el pas del temps que, si bé és cert ens priva del directe, una de les característiques que fa de la música l'art del temps, ens permet en canvi escoltar una i altra vegada aquella composició o, fins i tot, aquell fragment que ens ha agradat especialment.

I en disc tant podem gaudir dels Sardaxou com també de l'altra vessant de la Contemporània, la del seu repertori sardanista basat principalment en la producció de compositors contemporanis, així, des del 2002 ja han vist la llum sis volums de la seva col·lecció discogràfica Contemporanis, i som a punt de tenir a les nostres mans el volum núm. 7.

I és que la Contemporània va fent història sense rebuscar en la història. La Contemporània ens demostra una vegada més que la sardana és viva, ben viva. És ja la setena vegada que aquesta cobla ens ofereix la possibilitat de descobrir noves composicions, composicions contemporànies, en aquesta línia de pensar en la nova producció, de posar al nostre abast sardanes escrites fa poc i, en moltes ocasions, sortides del treball de compositors joves.

Amb el volum 7è de Contemporanis la cobla ens torna a proposar el plaer de gaudir de composicions noves a les quals cal prestar atenció. Unes segueixen un tall més aviat clàssic, altres són hereves de la manera de fer de les darreres tendències musicals sardanistes, també n'hi ha de sorprenents per les seves propostes més trencadores; unes aparegudes a partir de la inspiració de compositors que just comencen, altres pertanyents a músics amb un estil ja definit amb els anys... totes però ocuparan el seu lloc a la història, com de ben segur ja l'hi té la cobla que les ha enregistrat.

Perquè la Contemporània, tal com hem dit més amunt, segueix fent història i el volum 7è de Contemporanis ens presenta una novetat: la participació de quatre dels compositors no pertanyents a la formació com a instrumentistes en el moment de l'enregistrament. Així, podem escoltar les tenores de Jordi Paulí i d'Olivier Marquès, el sac de gemecs de Lilian Pérez, i el fiscorn de l'excontemporani Martí Fontclara, perquè de ben segur que ningú com el mateix compositor per llegir i interpretar la seva pròpia obra, de la qual coneix tots els detalls i matisos que li donen la forma final.

Sardaxou i Contemporanis, una manera de fer que dóna caràcter a la Contemporània, una manera de fer que identifica aquesta cobla, una manera de fer criticada i lloada, una manera de fer que ha suposat protestes i aplaudiments, una manera de fer, però, que cal tenir en compte, com totes les altres, si no volem quedar tancats en nosaltres mateixos, entre els sardanistes "de tota la vida". I dient això em ve al cap una de les gloses d'Eugeni d'Ors (25.09.1907) en la qual davant la possibilitat que la sardana esdevingués frívola si arribés a universalitzar-se, ell contraposava aquesta opinió: "res es perdria a l'Empordà, per exemple, amb què a Boston ballessin la sardana, frívolament; que no per això aquell, l'Empordà, deixaria de donar-li són ple sentit; i encara i així hi hauria ventatja: perquè aniria al cap d'una cosa en què el seguiria Boston; lo qual ompliria de devoció als bostonians i al món enter," un fragment, per cert, que no he trobat reproduït als reculls d'opinions que sobre la sardana han donat els grans homes de lletres, qui sap si per tractar-se d'Eugeni d'Ors o bé perquè s'oposa a la idea que va triomfar, de demanar una sardana casta i pura que ningú havia de tocar?

Per tant, no ens esgarrifem tant, trenquem el cercle, fem el possible per tal que la sardana i la cobla arribin com a més gent millor, acceptem totes les propostes que se'ns presentin sense tombar-les, propostes com les que ens ofereix la Contemporània, la cobla de les apostes arriscades, la cobla de la solidaritat, la cobla de la gresca però també de la recerca de nous talents, la cobla de la Contemporània (l'espardenya), la cobla que ens fa sentir vius a places i carrers, la cobla del globus i el confetti però també de les ganades bogues de seguir treballant dia a dia, assaig rere assaig, actuació rere actuació, per tal que la cobla i la sardana segueixin presents, i amb més força que mai, a les nostres festes.

Per sempre Contemporanis!

Mans Unides
Cobla Solidària

Les Colles

Propers concursos de colles sardanistes

Torredembarra

Dia 25-10 a les 18:00 h a la Plaça Mossèn R. Boronat

T.C. TARRAGONINES, filials i lliures limitades.

Inscripcions a Joan Morros.
E-mail: enjanmorros@hotmail.com

Girona

Dia 1-11 a les 11:00 h a la Plaça Calvet i Rubalcaba (Mercat del Lleó)

HONOR GRANS, T.C. GIRONINES, filials i lliures.

En cas de pluja, el concurs es celebrarà al Pavelló Sant Narcís del GEIEG.

C/ Empúries, 47 (barri de Sant Narcís).

Limitat a 40 colles.

Cobla Ciutat de Girona.

Inscripcions a Eduard Ayats.
E-mail: e.ayats.a@terra.es

Girona

Dia 1-11 a les 17:00 h al Pavelló d'Esports Lluís Bachs del GEIEG. C/ Empúries, 47 (barri de Sant Narcís)

INDIVIDUAL DE REVESSES.

Cobla Ciutat de Girona

Balaguer

Dia 8-11 a les 12:00 h a la Plaça Mercadal

C.TERRA FERMA, filials i lliures limitades.

En cas de pluja, el concurs es celebrarà al Pavelló Firal.

Cobla Selvatana.

Inscripcions a la Federació Sardanista de les Comarques de Lleida.
E-mail: federacio@sardalleida.org

Valls

Dia 8-11 a les 12:00 h a la Plaça del Pati

HONOR ALEVINS, HONOR INFANTILS, HONOR JUVENILS, T.C. TARRAGONINES, filials i lliures limitades.

En cas de pluja, el concurs es celebrarà a El Kursal.

Vestidors a la Casa de la Caritat.

Cobla Contemporània.

Inscripcions a fiatega@terra.es

Arenys de Munt

15-11 a les 11:30 h a la Plaça de l'Església.

HONOR GRANS, filials i lliures limitades.

Inscripcions a l'Agrupació Sardanista del Centre Moral.
C/ Francesc Macià, 57. 08358 Arenys de Munt.
Telf: 93 793 70 19
E-mail: centre@centremoral.com.

Coses del llenguatge

CARLES RIERA

Accents en monosíl·labs

La normativa ortogràfica, a l'hora de tractar els mots d'una sola síl·laba, diu que porten un accent distintiu (anomenat també diacrític) quan cal diferenciar-los d'altres mots que s'escriuen igual, amb els qual es poden confondre déu (divinitat), deu (10, font, verb), món (univers), mon (el meu), nét (fill d'un fill), net (sense brutícia), sòl (terra), sol (astre, sense companyia, solament).

L'accent d'aquests mots es conserva en plural, si exceptuem el cas de mons (com en el cas de "per aquests mons de Déu") i en formació de nous mots derivats o compostos, en singular i en plural. Així tenim: déus, sòls, redéu, rodamón (però no rodavons) besnét, subsòl, entresòl.

Lloguers i Muntatges Pous, S.L.

POUS®

C/ Indústria, 11 - 13 Tel. 972 47 62 39
17458 FORNELLS DE LA SELVA Fax 972 47 66 18
www.pous.cat pous@pous.cat

Els ofereix per les seves festes, banquets, reunions, espectacles...

- **CADIREES:** Plegables de fusta, de plàstic, tapissades, per convencions, amb funda, sillons de vímet...
- **TAULES:** Rectangulars i rodones.
- **ESCENARIS**
- **PASSAREL·LES**
- **CARPES 5x5:** Color Burdeos
- **PISTA DE BALL**
- **MAMPARES**
- **SERVEI DE TAULA:** Cristalleria, cuberteria, vaixel·la de vidre, safates, joc de taula, cuines, armaris calents, botellers...

LES BOTIGUES DEL DE GIRONA

L'ASSOCIACIÓ DE BOTIGUERS I COMERCIANTS US DESITGEN BONES FIRES I FESTES DE SANT NARCÍS

de · de · 18 · s
CASA PIJAUME

Tot tipus d'espardenyes, sabates per a plantilles i amples especials per a peus delicats.

Clarks
SPRINGERS

Rambla Llibertat, 9-13
Tel. 972 20 82 01 - Tel./Fax 972 20 08 29 17004 GIRONA

Dalmás
MARROQUINERIA

Plaça Catalunya, 24 - Tel. 972 21 68 79 - Fax 972 22 61 18 - 17002 GIRONA

JOIERIES Rosa Sala

Descompte especial per a tots els subscriptors de la revista "Som"

Carrer Nou, 16 - Tel. 972 217 421
Carrer Nou, 6 - Tel. 972 203 727
GIRONA

Peacock
Sabateries

GruppSis
difusi

GIRONA	Pare Claret	29	Tel. 972 21 02 15
GIRONA	Nou	15	Tel. 972 22 68 48
GIRONA	St. Francesc	16	Tel. i Fax 972 20 67 39
GIRONA	Pça. del Vi	4	Tel. 972 22 28 58
GIRONA	Migdia	18	Tel. 972 21 61 15
PALAMÓS	Major	2	Tel. i Fax 972 60 21 44
PLATJA D'ARO	Av. S'Agaró	50	Tel. 972 81 91 95
OLOT	Pça. Catalunya	5	Tel. 972 26 08 56

E-mail: peacock@infoservei.es

DAMIÀ DAVIU

Florenci Trullàs i Altimira, trompeta i violí

Florenci Trullàs i Altimira és un veterà instrumentista de trompeta molt estimat pel públic. També és un extraordinari intèrpret de violí i ha format part de destacades i prestigioses formacions musicals. Actualment forma part de la cobla-orquestra La Blanes. És un músic integral i un enamorat de la música i la seva professió. Fins al moment ha compost 20 sardanes i ha fet multitud d'arranjaments.

Avui hem anat a una actuació de la cobla-orquestra La Blanes a la recerca del trompeta i violinista, l'amic Florenci Trullàs i Altimira. Un home que tot i la seva edat continua en primera línia i a un gran nivell com ho demostra dia a dia. El coneixem des de la seva estada a la cobla-orquestra Montgrins i sempre hem tingut una gran amistat. Les seves interpretacions amb la trompeta són genials i les de violí tot sentiment (us confessaré que el seu violí m'ha fet vessar alguna llàgrima). Les seves composicions a manera de sardana tenen quelcom d'especial i fan aflorar sentiments. Ara el tenim al costat per iniciar l'entrevista i si podem esbrinarem el secret de la seva eterna joventut.

- Amic Florenci, per començar ens pots dir el lloc i la data de naixement i fer-nos saber els teus inicis en el món de la música?

Sóc Florenci Trullàs i Altimira, nascut a Manresa l'1 d'octubre de l'any 1937. Vaig començar molt jove en el món de la música ja que el meu pare era músic (es deia com jo, Florenci Trullàs i tocava el violí, el saxo i el piano). Ell va ser el meu primer mestre a Manresa, després aniria a l'Escola Municipal de Música de Manresa i més endavant completaria els meus estudis al Conservatori del Liceu a Barcelona. Primer vaig començar estudiant solfeig i el meu primer instrument fou el violí, quan ja tenia 11 o 12 anys d'edat vaig començar amb la trompeta, tot compaginat amb els estudis de piano. El meu mestre de violí fou Joan Altimira (que no era parent meu tot i la coincidència del cognom), amb el qual vaig estudiar, primer, a Manresa i després a Barcelona. El primer professor de trompeta que vaig tenir fou Damia Rius a Manresa (per aquell temps era director de la banda i seria un destacat compositor de sardanes), després a Barcelona continuaria els estudis de trompeta amb Ramon Busquets.

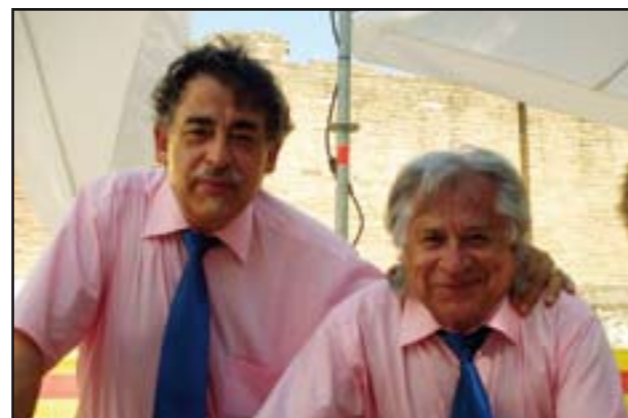
Florenci Trullàs, trompeta, violí, compositor i arranjador

- Ens pots explicar la teva trajectòria, fins a arribar a l'actualitat?

Vaig començar a tocar als 14 o 15 anys en un conjunt de Manresa anomenat Joan Vergés, (fèiem actuacions els caps de setmana i per la Festa Major), en aquesta formació tocava la trompeta i el violí. Als 17 anys entro a formar part dels Fatxendes de Sabadell que ja era un contracte professional. Aquí ja es podia viure de la música (jo compaginava com podia la feina amb els estudis musicals) i en aquesta formació vaig tocar amb meu pare que també en formava part. Al cap de 2 anys, el meu pare i jo, passem a formar part del grup de Jaume Miralles on vaig estar un any. Després torno als Fatxendes de Sabadell, fins que vaig anar a fer el servei militar a Barcelona (em va tocar a l'Hospital Militar). Durant l'època del servei militar em vaig

assabentar que hi havia oposicions per ingressar a l'Orquestra del Liceu, m'hi vaig presentar i vaig tenir la sort de guanyar la plaça de primer violí, però tan sols en vaig formar part un parell de temporades, perquè em va sorgir la possibilitat d'ingressar a la orquestra de Josep Solà (recentment desaparegut i destacat compositor de sardanes): aquesta orquestra era una de les grans d'aquella època i no m'ho vaig pensar. En aquesta formació fèiem una gran música, fèiem enregistraments i també televisió en moltes ocasions en directe, aquí hi vaig estar 2 anys. Canviar de l'Orquestra del Liceu a la d'en Josep Solà fou un gran pas per a mi: jo tota la vida he estudiat clàssic i m'agrada, però era una feina en la qual s'havia de fixar i això no m'agrada, a mi m'agrada un treball amb més llibertat on puguis gaudir, el meu caràcter no està fet per actuar a l'Orquestra del Liceu, allà m'avorria. Després d'actuar a l'Orquestra de Josep Solà, em sorgí l'oportunitat d'anar a actuar a l'estranger amb el grup de Rosendo Álvarez: érem un grup de sis components, era l'època en què em vaig casar i aprofitarem aquestes sortides per fer el viatge de noces, aquesta aventura havia de durar uns mesos però va durar 5 anys. Vam estar 5 anys per Escandinàvia, actuarem a Suècia, Finlàndia, Dinamarca, i també a Alemanya i Bèlgica. De fet, en aquest grup hi vaig actuar 4 anys i el cinquè el vaig passar en un grup alemany, el conjunt de Mario Weber. Després d'aquesta estada a l'estranger vaig ingressar a l'Orquestra de Pedro Sánchez a Palma de Mallorca on vaig estar 2 anys (aquí a Mallorca actuava esporàdicament amb una cobla local i a l'Orquestra Simfònica de Mallorca). Després de Palma de Mallorca vaig anar cap a Lleida al grup Los Comodines i l'any 1968 vaig ingressar en un grup molt prestigiós anomenat Slalom on vaig estar fins a l'any 1983. Jo m'anava fent gran i ja necessitava un grup musical estable i un dia que coincidírem a Lleida el meu grup Slalom i La Principal de la Bisbal, els vaig dir que si per allà a Girona hi havia alguna cobla-orquestra que necessi-

tés un trompeta i violí m'avisessin (jo no sabia res del món de les cobles-orquestres gironines). No varen tardar a arribar-me ofertes i l'any 1983 ingressava a la cobla-orquestra Montgrins de Torroella de Montgrí, on estic fins a l'any 2004. Seguirien 4 anys a la Gironina i ara estic fent el segon any a la cobla-orquestra La Blanes. De fet ja hagués hagut de jubilar-me a l'etapa dels Montgrins per motius d'edat i aquesta fou la raó de la meva sortida dels Montgrins, jo em sentia amb forces per seguir però no es volia crear un precedent perquè llavors tots tocarien fins als 90 anys i això no pot ser, es va decidir la meva sortida per majoria i ho vaig acceptar.

Joan Zurita i Florenci Trullàs, els dos trompetes de la cobla-orquestra La Blanes

- La teva estada a la cobla-orquestra Montgrins, és el punt àlgid de la teva llarga carrera musical?

Tinc un gran record dels Montgrins, varen ser uns grans 20 anys, allà vaig conèixer la sardana, no obstant això, crec que la meva etapa més important és amb el grup Slalom, amb ells vaig fer enregistraments molt importants, férem una òpera-rock, una pel·lícula a Portugal i moltes coses veritablement importants, però, com he dit abans jo veia que era un grup per a gent jove i jo ja tenia una edat i necessitava un lloc estable on actuar fins a la retirada. Amb els Montgrins vaig evolucionar molt: vaig compondre sardanes i vaig participar en el nou projecte de la Sardanova.

- Ens pots parlar de la Sardanova i de la teva implicació en aquest projecte?

La Sardanova va ser un intent per evolucionar, no per canviar la sardana, era tan sols una possible manera d'engrescar el jovent a ballar sardanes, intentar ensenyar a ballar sardanes amb un ritme diferent (tot i que són iguals) incorporant nous instruments, però no per canviar res. Santi Arisa i jo som els inventors de la Sardanova, un projecte en el qual va col·laborar força gent, entre ells el tenora Jordi Molina, i entre tots compondrem algunes sardanes de notable èxit.

- Creus que la Sardanova és una oportunitat perduda?

Sí, crec que és una oportunitat perduda, es va desapropiar. En aquella època hi havia moltes escoles que ensenyaven a ballar sardanes i el jovent no en feia massa cas i quan els posaven el disc de la Sardanova el volien ballar, de fet aquesta era la idea, engrescar el jovent i que després anessin a la plaça i com que és similar, ballessin sardanes. Recordo que va causar una gran polèmica i varen sorgir molts detractors i no es va acceptar. Ara també es fan coses diferents i sembla que ja ho accepten més. Potser la Sardanova va servir per obrir, una mica, les ments.

- Florenci, jo voldria preguntar-te una cosa. Fa un grapat d'anys que estàs en actiu, ja tens una edat i segueixes amb un nivell excel·lent, com el primer dia. Els anys no passen per a tu. Quin és el teu secret?

Els anys em passen com a tothom. Jo soc curós amb mi mateix, no he fumats mai, no he begut mai, (de tant en tant alguna "canyeta") i a més m'agrada el que faig i sobretot tenir salut. Jo pagaria per fer el que faig i en canvi cobro. La meva família troba normal que jo vagi a tocar, a vegades ve a casa la meva filla Eva i pregunta: "quants dies fa que el pare no va a tocar?", i li diuen: "Una setmana" i ella respon "ja se li nota, sembla que sigui engabiada". A mi m'agrada el que faig, a mi m'agrada el món de la cobla-orquestra, m'agrada fer la meua peça de violí als concerts i participar en el ball i en la cobla, encara que el meu paper no sigui tan important com abans, jo em sento bé així, no he de preocupar-me de res i això em dona tranquil·litat i relax. Vaig a tocar amb ganes, no vaig a treballar, si hagués d'anar a treballar no hi aniria, vaig a treballar amb ganes, perquè hi gaudeixo.

- Recordo que en la teua etapa a la cobla-orquestra Montgrins, feis molts arranjaments per a l'orquestra. En continues fent?

Aquí a La Blanes hi ha un director que s'encarrega dels arranjaments (actualment és Josep Maria Surrell). Un dia els vaig dir que si em necessitaven, aquí estava, això sí!, sense preses, sense tenir-ne l'obligació. Tots els arranjaments del que toco de violí o trompeta els he fet jo, si puc ajudar, m'agrada fer-ho, però sense preses ni obligacions. Quan vaig entrar als Montgrins en un any vaig fer 20 temes de ball i 6 obres de concert, em passava tot el dia amb partitures, perquè quasi no hi havia res, l'orquestra estava molt descuidada i durant aquells primers anys vaig fer molta feina.

- Parlem de la composició de sardanes, recordo alguns títols com Manresa, cor de Catalunya, Aplec triomfant, 30è aplec a la Bisbal i moltes més ...

Ingressar als Montgrins i anar tocant sardanes, va despertar el meu interès i així vaig compondre la primera i

després la segona. Actualment porto escrites 20 sardanes. Abans en feia una cada any, aquest any, per exemple, no he compost res. Si algun dia algú em demana una sardana, l'escriuré, però sense preses.

- Fins quan tindrem Florenci Trullàs?

Si algun dia em veniu a veure tocar i aquell dia veus que caic per terra, aquell dia podràs dir: "Ara s'acabat".

- L'última pregunta, de quina marca són els teus instruments?

La trompeta per a les sardanes és una Bach i pel ball utilitzo una Schilke. El violí és de la marca Galiano, de fabricació italiana.

Florenci Trullàs i Damià Daviu, en un moment d'aquesta entrevista

- Ah! Per cert, crec que abans de concloure aquesta entrevista hauríem de parlar de la teua filla Eva...

Va ser la primera noia cantant a formar part dels Montgrins en els seus molts anys d'història, és la parella del prestigiós tenora Jordi Molina i som veïns aquí a Torroella de Montgrí, on residim. En deixar els Montgrins ha actuat amb el grup Dagoll Dagom i ha fet musicals i ha actuat per tot Espanya, el que més li agrada és el teatre musical. Ara fa de professora de teatre i de cantants en diferents indrets de les comarques gironines.

Amic Florenci, ha estat un autèntic plaer xerrar amb tu aquesta estona. La teua gran vitalitat i les ganes d'actuar en cobla i orquestra fan de tu un ésser únic, com ens has dit gaudeixes amb el que fas i això el públic ho nota, d'aquesta manera i amb les teves magnífiques facultats has aconseguit que la gent t'estimi (i no saps quant) i t'admiri. Humilitat, esforç i treball han estat la teua bandera tots aquests anys, i és que tot ho has fet bé! Esperem que ens segueixis emocionant molts anys més. Sort i fins aviat!

Florenci Trullàs amb la seva trompeta

Els Xiquets de Valls i la sardana, *Encara*

RICARD JOVÉ I HOTONEDA

Parlava en el meu treball anterior, dels Xiquets de Valls (els Castellers) i la Sardana, i del camí tan semblant que han fet els uns i l'altra per a conquerir el país amb les seves expressions lúdiques i culturals, el seu art i la seva simbologia essencialment nacional (SOM núm. 283). D'alguna manera admètiem que a la Sardana li va tocar viure i eixamplar-se per tota la geografia catalana a partir de la seva expansió durant aquella Renaixença tan encoratjadora, i ara fa cent anys especialment quan va anar agafant una notable embranzida. I dèiem que aquest creixement va coincidir amb unes èpoques molt difícils no gaire llunyanes encara en el temps, que són força presents en la memòria de molts, en què els que intentaven ensenyorir-se del nostre país, pretenien convertir-lo en un poble mesell, analfabet, ben desesmat culturalment i nacionalment ignorat. A causa d'aquest flagell tan pertinaç en la intenció i la durada, com tantes altres coses la nostra dansa nacional va ser prohibida i perseguida, precisament perquè portava intrínsec un missatge d'autenticitat i alliberament, de manera que quan va poder sortir al carrer, es va procurar emprar aquest esperit per anar recuperant i reconduint sentiments i essències seculars del nostre costumari, camí d'altres propòsits de més amplis horitzons, als quals costa tant d'arribar.

A alguns col·lectius aquest escriu que se li va adjudicar a la Sardana —jo penso que per les seves característiques se'l va guanyar espontàniament ella sola—, els ha fet nosa sempre, vingués d'on vingués els ha fet molta nosa i no li han reconegut, o no li han volgut reconèixer, aquest mèrit complementari de símbol d'un moviment reivindicatiu, tan oportú com necessari, per a fer comprendre al nostre poble que calia rearmar-se anímicament per anar agafant embranzida i superar tants anys de negacions i persecucions. Per a aquest menester teníem una eina secular que ens venia com l'anell al dit i ho ignoràvem; ho ignoràvem fins que algunes persones, conscients de la seva significació la van saber descobrir a temps, perquè dintre de les seves innates virtuts lúdiques i amb el seu aspecte inofensiu, expressa espontàniament uns sentiments autèntics; era, i jo diria que ho continua essent avui mateix, un instrument que d'una manera natural aconse-

gueix, amb les seves intrínseques expressions de democràcia i llibertat, remoure esperits i deixondir consciències. Això era la Sardana; aquella Sardana, que, insistim-hi, sembla que a alguns els ha fet tanta nosa que s'emprés també per a la causa, que l'han posat a l'índex; però aquesta nosa, diguin el que diguin i pensin el que pensin, va ser necessària durant tot el segle passat pràcticament. Era aquella Sardana "de no res", que deia el senyor Mainar, que avui alguns enyorem, perquè ens està fent molta falta encara. És aquella sardana, per exemple, a la qual tot i els seus mèrits li costa tant ser reconeguda i proclamada "Patrimoni immaterial de la humanitat", ¿no us hi heu fixat? Encara que tampoc no sé si aquest segell ens serviria de gaire.

Recordo perfectament que durant la XII Jornada d'Estudis Sardanistes celebrada a Raïmat l'any 1971, es postulava que la Sardana només fos una dansa, el Barça un Club, Montserrat un monestir i Pau Casals un gran músic, perquè això voldria dir que tindríem el país normalitzat. Bé, el Barça, Montserrat i Pau Casals, segueixen essent símbols indiscutibles, però a la Sardana malauradament sí que sembla que li hem fet perdre llastimosament aquell marxamo de singularitat que l'acompanyava, sense que haguem aconseguit recuperar pràcticament res d'allò que persegüem; i encara ho tenim tot per fer. En aquest aspecte hem aconseguit desesmar el jovent, que ha acabat ignorant la Sardana, i ha preferit abraçar altres coses ben alienes a la nostra identitat. Aquesta és la realitat.

Els Castellers, als quals se'ls pot adjudicar una antiguitat remarcable, partint de Valls també han anat conquerint el país. Sabem que a les darreries del segle XIX, les seves expressions artístiques tan agosarades sembla que van patir alguna mena de davallada que feia perillar l'activitat, declivi que sortosament es va superar posteriorment per a anar agafant un notable impuls, especialment a partir dels anys setanta del segle passat, pe arribar a esdevenir actualment un dels moviments culturals de referència, un dels més populars, amb més empenta i més multitudinaris. Al-leluia! Semblava que en el sentit reivindicatiu podrien haver agafat el relleu a la Sardana, però fa l'efecte que no en senten la necessitat.

Com dèiem en el referit treball anterior, les torres humanes han tingut la sort, si es pot dir així, d'engrandir-se i consoli-

dar-se d'acord, o al mateix temps, que han anat arrelant una certa forma de democràcia que, tot i que molt restrictiva i no gens generosa per a les nostres ambicions de poble, ens reconeix una mica de llibertat personal: ens permet parlar en veu alta —però no gaire fort, no fos cas que se'ns pogués sentir de massa lluny—, adelitar, exhibir símbols i proclamar sentiments..., però prou, que podria passar que al capdavall ens ho acabéssim creient! Compte, però! Compte, perquè d'aquesta manera precisament, amb aquesta política de preteses llibertats individuals, vigilades des de París fa més de tres segles, han anat perdent la seva personalitat fins a ser pràcticament desnonades i afrancesades, aquelles contrades tan nostres de la Catalunya Nord.

Pel que fa al moviment sardanista, avui, que més teòricament que real diuen que sembla que va de baixa, se li està recomanant insistentment que s'ha d'innovar, que ha d'evolucionar i que cal dinamitzar la Sardana, dotar-la d'una nova coreografia, etc., per tal que sigui admesa pel jovent i es pugui mantenir ben viva. Potser sí, però jo no ho veig tan clar i goso dubtar-ho, perquè tot i els esforços i les temptatives que s'han fet fins avui, no s'han vist progressos notables en aquest sentit. Fa l'efecte que el jovent continua vivint d'esquena a la Sardana. En canvi els Castellers i els Castells, que tenen tanta acceptació popular (i confio i desitjo que sigui així per molts anys), segons a mi em sembla fan les mateixes construccions, tenen la mateixa litúrgia i idèntica música i vesteixen exactament igual que moltes dècades enrere (si fem abstracció dels cascos protectors dels aixecadors i els enxanetes), i gaudeixen d'un èxit encoratjador, sense haver tingut necessitat d'evolucionar pràcticament gens.

I novament en relació amb aquesta pretesa necessitat de canvi en la nostra dansa nacional, qui sap, doncs, si la Sardana —els factòtums de la Sardana, vull dir—, no van saber agafar el tren de la modernitat, allà pels anys 1950 o 1960, quan em consta que en Xavier Cugat, —que va estar a punt

de ser anatematitzat per la seva pretensió—, se la volia endur a Amèrica per a popularitzar-la i expandir-la i se li va dir que no. Segurament que es va perdre una oportunitat d'or per a la seva desitjada innovació i universalitat, que avui, amb això de la globalització, sembla que seria acceptada a mans besades. Però en Xavier Cugat ja no hi és. Què hi farem!

En el marc del **Saló de Filatèlia de Barcelona**, que es

celebrà recentment tingué lloc la presentació d'un segell dedicat a la sardana. És prou important per una dansa i cultura que sovint són ignorades, que la sardana s'immortalitzi en un suport (el segell) que passarà a formar part

de milions de col·leccionistes de tot el món. Malgrat que els segells han deixat de ser uns elements habituals en les correspondències, substituïts pel franqueig automàtic o els correus electrònics, la filatèlia continua éssent un referent per a moltíssima gent. La Colla Violetes del Bosc és a la imatge del segell.

La família Morera estiuueja a Sant Pol de Mar

ANTONI TORRENT

El 25 de setembre de 1911 la família Morera, amb els seus dos fills, Jordi i Maria, retornava de l'Argentina amb la intenció de quedar-se definitivament a Barcelona. Novament no s'havien complert les promeses de feina del govern argentí, fet que va crear no poques dificultats a la família Morera. El mestre Morera té clar que ha d'abandonar l'Argentina, però no quin ha d'ésser el nou destí. Seria Madrid, Barcelona o alguna altra capital europea de solera musical.

Aquesta situació alimentarà i afermarà les crítiques dels seus antagonistes de Barcelona; però també despertà els incondicionals que es mobilitzarem per ajudar el mestre Morera en tots els sentits. Aconsegueixen que recuperi l'autoestima i el convencen que Catalunya i Barcelona el necessiten.

Tot això serà més fàcil tramatar-ho i pactar-ho en un homenatge que els amics més propers de Barcelona li han preparat per al diumenge dia 15 d'octubre de 1911. Aquest homenatge fou preparat pel seu amic, poeta i tinent d'alcalde de Barcelona, Ignasi Iglésias.

L'homenatge no s'acabà tot en cançons i bones intencions. Complint les promeses, li encomanen les classes d'harmonia, contrapunt i composició i el nomenen sotsdirector de l'Escola Municipal de Música de Barcelona. A partir d'aquella data, i fins a la jubilació, va exercir aquesta funció amb insuperable zel i perícia.

Quan, a poc a poc, s'havia refet dels darrers esdeveniments, heus ací que un nou succés tràgic sacseja la família Morera. El 20 de novembre de 1914 moria a Barcelona el seu fill Jordi a l'edat de setze anys, víctima d'una epidèmia de tuberculosi que causà estralls al nostre país.

Des de 1893, en què visità Sitges per raons professionals, el mestre Morera quedà seduït per l'encant d'aquesta població bressol del modernisme. Allí coneixerà i es casarà amb Maria Riera i Mestre, veïna de Sitges. Tots els estius i també llargues temporades residiran a Sitges. Les seves vivències familiars foren tan intenses que, després de la pèrdua d'en

Jordi, decideixen canviar de lloc d'estiuueig perquè tot el que els envoltava els recordava el seu fill.

S'inicia l'elecció d'un nou lloc d'estiuueig. Sembla que volien alguna població semblant a Sitges: poble costaner, tranquil, mariner i proper a Barcelona, amb estació de tren.

Crec que la persona determinant en la decisió fou un col·laborador i gran amic del mestre Morera, el poeta i polític Ignasi Iglésias que des de principis del segle XX ja estiuuejava a Sant Pol de Mar. Ja el 1910 escrigué una poesia dedicada a la inauguració de l'escola oficial.

L'amistat d'Ignasi Iglésias i Enric Morera ve de lluny. Morera musicarà les següents obres d'Ignasi Iglésias:

Abans de 1920, les cançons populars:

La bitlletaira, La florista, La serventa bonica, La Verge Roja, L'enamorada, Cant de llibertat, Cor d'infant, Joventut, Cançó de bressol, Melangia, El nostre cant, Els primers freds, La sembra, Els emigrants, Cançó de bressol, Els girasols, corrandes i la sardana coral Himne a l'arbre fruïter.

Teatre:

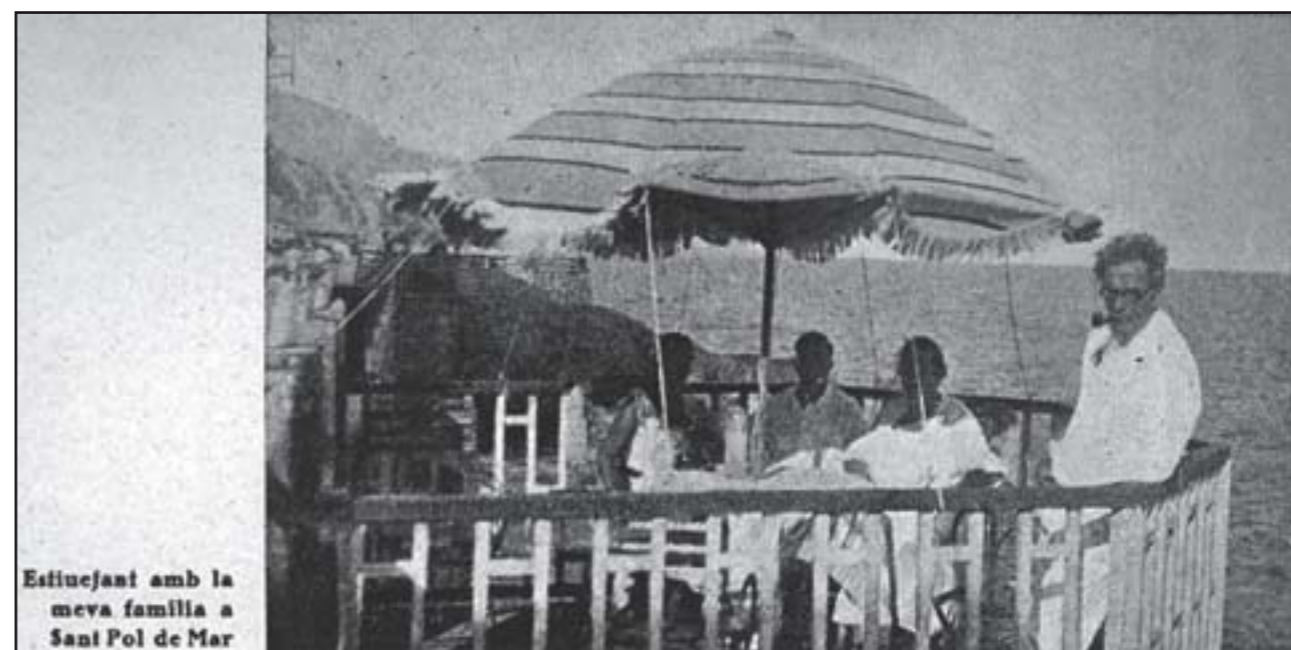
La Reina del cor (1901), quadre líric en un acte.

Les caramelles (1903), quadre líric dramàtic d'un acte.

El 1907 el mestre Morera posa música a un poema: *Himne a l'arbre fruïter*, enregistrat el 1919 per l'Orfeó Gracienc.

El mestre Morera era posseïdor d'una personalitat tan arrelada i singular que no deixava indiferent a ningú i provocava reaccions acèrrimes a favor i en contra. El Sr. Ignasi Iglésias, des de sempre, en fou un fidel, dur i tenaç defensor. Li va donar suport fermament en els dos intents d'instituir el teatre líric català, va planificar el seu retorn d'Amèrica, l'homenatge de benvinguda a Barcelona i que, des de l'Ajuntament, se li proporcionés un treball digne i adient a la seva personalitat: la docència. El Sr. Iglésias creia fermament que Catalunya necessitava el mestre Morera.

Però no s'acaba aquí. El 1920 escrigué una biografia del mestre Morera amb una relació completíssima de la seva

La família Morera en una torrassa

obra. Aquesta relació és d'una fiabilitat tan gran que planta una fita segura en la datació de l'obra del mestre; abans o després de 1920. Confirma la fiabilitat d'aquest llibret el fet que fos escrit per un bon amic i en vida del mestre Morera.

Finalment, és normal que ambdues famílies mostressin interès a passar els estius juntes. Quan la família Morera arriba a Sant Pol s'hi troba altres personalitats famoses com el músic Amadeu Vives, els poetes Josep Maria de Sagarra i Martí Monteys, el prestigiós escriptor i polític Pere Coromines autor d'una magnífica i inacabada biografia d'en Pep de la Tenora, el polític Manel Carrasco i Formiguera, el pintor Nicolau Raurich i els alumnes del mestre Enric Granados Conxita Badia i Antoni Sauleda, que tindrà una gran repercussió a la vida musical de Sant Pol.

Aquest estol d'estiuuejants, artistes de diferents gèneres i compromesos amb la vida cultural de la vila, influirà en ... decididament, ja des de l'albada del segle XX. El Sr. Eliseu Carbonell escriu: *Tinc la sensació que alguns estiuuejants van arribar a ser una mica de Sant Pol, almenys aquells estiuuejants l'estimaven, com estimaven la pintura, l'art, la cultura. I la seva identitat se'n ressentí favorablement.*

El Sr. Antoni Sauleda el 1927 fundarà una escola de música amb la intenció de formar una cobla que originalment s'anomenava Refilaires del Maresme, que es va estrenar a la missa del dia de la Mare de Déu de Núria, que es cantà a la parròquia de Sant Pol el dia de la Puríssima de 1929. Uns anys després *vox populi* se l'anomenava Els musclaires. Fora de la vila s'estrenà la diada de les Enramades de Canet, el 4 de juny de 1931. (*La Vanguardia*)

La revista "El relotge" de Sant Pol, l'agost de 1978, publica unes dades força interessants d'aquesta cobla.

Referent als medis de transport diu: "Tren, Tren-mixte, camió, autocar, taxis i en algunes ocasions en tartanes". Al cap de pocs anys el Sr. Aleix Nualart comprà un petit autocar o, millor dit, una "rubia gran" i cobrava 15 ptes. pel trasllat de la cobla als pobles propers a Sant Pol.

Referent als emoluments diu: "El preu de les audicions era de 150 ptes. netes o sigui, 10 ptes. més 5 ptes. de despeses per músic". Aquesta dada confirma que aquella cobla era de 10 músics, segurament no disposava de trombó. Passada la

A St. Pol de Mar, amb la meua filla

guerra *incivil* es denominarà cobla Maresme fins a la seva dissolució a la dècada dels anys 80.

La família Morera visqué en diverses cases fins a arribar a una, a primera línia de mar, en una petita platja d'ones canviants que indefectiblement acabaran estrellades contra les roques. Morera des de casa contemplava l'horitzó marí i una llarga platja fins a Arenys. El carrer era uns 4 o 5 metres sobre el nivell del mar defensat per un mur de conteniment d'escullera, reforçats amb torrasses hexagonals en forma des d'on es pot gaudir d'unes vistes magnífiques sobre la caleta. Afortunadament disposem d'una fotografia de la família Morera en una torrassa. Una fotografia actual mostra símptomes de la seva història, tot i els inevitables canvis haguts en quasi cent anys de vida.

Fotografia actual de la torrassa

A les tardes, el mestre Morera freqüentava el cafè del poble, jugava al billar amb Manuel Carrasco i Formiguera, ambdós fervents wagnerians. Al capvespre de l'estiu sortien a passeig pels afores de la vila, gaudint dels boscos d'alzines sureres, les plantacions de garrofers i sempre complementat amb unes vistes sobre el poble, la platja i el mar.

A cadascú li afloren vivències i pensaments que porta en el seu interior. Carrasco pensaria en què podria fer en pro de la petita i estimada Pàtria. Morera, amb una caliquenya apagada a la boca, segueix donant voltes a la seva música, a simfonies, a òperes, les novetats del moment, la docència i molt en el fons a les sardanes. Al mestre Morera el molestava que el públic el conegués principalment per les seves sardanes, que considerava com les engrunes de la seva obra.

Tirava la caliquenya apagada que portava a la boca i, dirigint-se a Carrasco li deia: *Tu, do'm foc* i n'encenia una altra. Era una fumador empedreït, fins a l'extrem que les caliquenyas ja formaven part del pressupost familiar.

A tot això, el 1928 perdrà un gran amic, que sempre havia tingut al costat especialment en els moments més difícils: l'ignasi Iglésias, de 57 anys d'edat. Va ser un cop molt fort, però la vida continua.

Morera arreu on anava, prompte feia amics i ja a l'estiu de 1915, hi dona una primera audició de Tassarba, drama líric en un acte, que repetirà en altres ocasions i estrenarà a Barcelona el 1916.

A la façana de la Biblioteca Popular hi ha un relleu del mestre, en bronze, amb la següent inscripció:

Sant Pol de Mar al mestre Enric Morera, 1865-1942.

Durant el període 1914-1935 (jubilació) es dedicarà entusiàsticament a la docència musical. Entre els alumnes de l'Escola Mpal. de Barcelona i el seu professor hi havia una bona sintonia. Aquesta bona *harmonia*, però, saltarà pels aires quan esclata el darrer conflicte entre el mestre i l'Ajuntament de Barcelona; però aquest tema el guardo al sarró per a la propera ocasió. Abans, crec d'interès fer pública una llista d'obres sardanistes del mestre.

L'obra sardanista del mestre Morera

L'obra del mestre Morera és molt extensa i faltada de datació. Després de qui sap els mesos de recerca he aconseguit aportar una mica de llum sobre el llegat sardanista.

Sardanes escrites des de 1901 fins a 1921:

Data determinada. De 1900 a 1920

<i>A la plaça (1908)</i>	<i>A sol batent (1913)</i>
<i>Davant la Verge (1908)</i>	<i>El cant dels joves (1903)</i>
<i>Enyorança (1901)</i>	<i>La Baldirona (1914)</i>
<i>La festa major (1905)</i>	<i>La Santa Espina (1907)</i>
<i>La nit de l'amor (1904)</i>	
<i>Las hogueras de san Juan (1905)</i>	
<i>La sardana de les monges (1919)</i>	
<i>L'alegria que passa (1904)</i>	<i>L'Empordà (1908)</i>
<i>Les fulles seques (1909)</i>	<i>Mainada (1907)</i>
<i>Plany (1902)</i>	<i>Records d'Olot (1905)</i>
<i>Rondalla (1901)</i>	<i>Serra amunt (1913)</i>

Data indeterminada, però abans de 1920

<i>Cançó del ram</i>	<i>Catalunya</i>
<i>El cirerer</i>	<i>El Sr. Esteve</i>
<i>Ells i nosaltres</i>	<i>En Ciset</i>
<i>Girona</i>	<i>Grèvol</i>
<i>La cançó nostra</i>	<i>La frescor de l'aigua</i>
<i>La sardana de l'avellana</i>	<i>Muntanyenca</i>
<i>Nit de Sant Joan</i>	<i>Planyívola</i>
<i>Sempre teva</i>	<i>Serenata</i>
<i>Sota l'arbreda</i>	<i>Temps passat</i>

Sardanes escrites des de 1921 fins a 1942:

Data determinada. De 1921 a 1942

<i>A en Josep Ventura (1921)</i>	<i>El meu barco (1929)</i>
<i>El Picapoll (1922)</i>	<i>Empordà i Rosselló (1920)</i>
<i>La maduixa (1922)</i>	
<i>La cançó dels catalans (1926)</i>	<i>La nostra verema (1921)</i>
<i>La mostra Roser (1938?)</i>	<i>La pruna (1922)</i>
<i>Mar lliure (1935)</i>	<i>Sirenes i mariners(1933)</i>
<i>Baixant de la font del gat (1926)</i>	<i>La font de l'Albera (1921)</i>
<i>La sardana de la Pàtria (1921)</i>	

Data indeterminada. De 1921 a 1942

<i>A trenc d'alba</i>	<i>Abrilenca</i>
<i>Al mar llatí</i>	<i>Al-legoria</i>
<i>Algueresa</i>	<i>Amor perdut</i>
<i>Cants de la nostra terra</i>	<i>Ceret</i>
<i>Confidència</i>	<i>Dansa de l'amor</i>
<i>De bon matí</i>	<i>De la infància</i>

<i>El cavaller Sant Jordi</i>	<i>El gallaret</i>
<i>El nostre cant</i>	<i>El petit Jaume</i>
<i>Els emigrants que tornen</i>	<i>En Pep Ventura</i>
<i>Estelada</i>	<i>Estiuenca</i>
<i>Fent camí</i>	<i>Flors boscanes</i>
<i>Gracieta</i>	<i>Juguetejant</i>
<i>La cançó del ram</i>	<i>La cirera</i>
<i>La font del Cubilà</i>	<i>La font del Fresser</i>
<i>La font del llor</i>	<i>La frescor de l'aigua</i>
<i>La joia del blat</i>	<i>La més petita</i>
<i>La meva alzina</i>	<i>La petita Mònica</i>
<i>La plaça del sol</i>	<i>La sardana de casa</i>
<i>La sardana de l'avellana</i>	<i>La veïna de casa</i>
<i>La Verge roja</i>	<i>L'arca de Noé</i>
<i>Les voltes de Girona</i>	<i>Nina bella</i>
<i>Nit de festa</i>	<i>Planyívola</i>
<i>Remordiment</i>	<i>Rosella</i>
<i>Rosons</i>	<i>Tossa la vila vella</i>

Bibliografia consultada:

El Sant Pol de l'avi. Pere Sauleda i Jordi Sauleda
El mestre Morera i el seu Món. Ramon Planes.
El relotge revista de Sant Pol, agost de 1978
 Hemeroteca de *La Vanguardia*.
Morera. Estudi biogràfic. Ignasi Iglésias. Barcelona 1922.
Diccionari de cobles. J. Puerto
Biografia del mestre Morera. Joaquim Pena.

REVISAT: 18-7-09. ■

Cobla Jovenívola d'Agramunt

Representant:
Miquel Castro

C. Ensenyament, 17
 25310 Agramunt
 Tel. 619 058 131
 www.jovevinola.com
 jovenivola.agramunt@hotmail.com

El Dinàmic

ANTONI MAS I BOU

Allà pels vols dels cinquanta de Vilafranca vas arribar, per arrelar en aquest poble pel teu cor noble i bon tarannà.

Vas establir residència en el disset del Raval i per fer bullir un xic l'olla i a la butxaca portar algun ral, decidires buscar feina sense gaires maldecaps: afaitar a can Pito maco i si sobra una estoneta a calcs Ors a triar taps.

Dels més grans als més petits dels pobres als més rics són amics del Dinàmic.

Senyoretas, dones grans, i àvies de seixanta anys ballen amb el Dinàmic.

Discoteques i envelats, nits blanques, quatre gats, la història del Dinàmic.

Ets el comodí ideal de l'escala social, Pepe el Dinàmic.

Per hostals, bars i tavernes sempre enlluernes el personal, amb la teva simpatia que és l'alegria municipal.

Jugant a escacs, un gran mestre, diplomàtic del futbol: un dia a favor del Barça i un altre dia, de l'Espanyol. Seguint la teva doctrina: viure bé i poc treballar, has escrit aquest capítol amb lletres d'or en el llibre de la història de Cassà.

Dels més grans als més petits dels pobres als més rics són amics del Dinàmic.

Senyoretas, dones grans, i àvies de seixanta anys ballen amb el Dinàmic.

Discoteques i envelats, nits blanques, quatre gats, la història del Dinàmic.

Ets el comodí ideal de l'escala social, Pepe el Dinàmic.

Aquest és l'epitafi que segurament hauria triat el simpàtic i singular personatge que se'n va anar, per sempre, a les darries del juliol passat. Es deia Josep Maria Capdevila, els amics li dèiem Pepe i la saviesa popular l'havia adjectivat com **el Dinàmic**. No és pas estrany si considerem que, mentre el cos li ho va permetre, era un home que el trobaves a tot arreu. En els llocs més inesperats i en les situacions més inversemblants.

Com que personalment me l'estimava i el sobrenom de *Dinàmic* em feia una gràcia especial, un bon dia vaig decidir dedicar-li una cançó. La vaig fer a ritme de pasdoble perquè sonés alegre i simpàtica, tal com era el mateix protagonista.

Encara veig com li brillaven els ulls el dia que l'orquestra Selvatana la va estrenar al Polivalent i les seves cantants, la Susanna Del Saz i la Dolors Teixidor, la varen dedicar expressament per a ell. "M'agrada molt i m'hi sento plenament

identificat", em va dir satisfet tan bon punt es va acabar la interpretació. Jo també vaig estar content d'haver pogut complaure el meu amic i em vaig sentir esperançat d'haver col·laborat en alguna mesura a perpetuar la llegenda que ell mateix s'havia anat forjant.

Però em va quedar una petita recança:

—Mira, Pepe —li vaig dir—. Jo he procurat resumir amb la major fidelitat possible la teva vida i miracles, però potser en alguna estrofa he exagerat un xic. Si ho creus convenient, això de "viure bé i poc treballar" i allò dels "quatre gats" ho podríem retocar... No ho sé... Dir-ho d'alguna altra manera...

—No fotis, Mas! —em va interrompre esverat—. No hi toquis pas res...!

Que no veus que si canvies això ja no seria jo?

—Doncs si així ho vols, així es quedarà... per sempre més.

Ressons de comarques

Alt Empordà

• Recentment el jurat va comunicar el **veredict del concurs per trobar el logotip de l'Escala, Ciutat Pubilla de la Sardana** que havia convocat la Comissió Organitzadora aquest estiu. La guanyadora ha estat Núria Fortià González, amb una proposta a tres colors, el blau, el vermell i el groc. L'obra, amb un traç simple, mostra les ones del mar, els dansaires i la figura principal, una espartenyeta de vetes que recorda la silueta d'un peix.

El logotip guanyador, segons explica Jordi Gallegos, president de la Comissió Organitzadora, que va ser present en la deliberació del jurat "ens sintetitza molt bé els valors que volem transmetre: tradició, cultura, identitat i sardana".

Cinc membres provinents del món de l'art, la maquetació, el disseny i representants de l'Ajuntament i la Comissió es van reunir per estudiar i valorar les vint obres presentades a concurs. "Una anècdota que cridà l'atenció fou l'àmplia participació, però sobretot la diversitat de les procedències, les edats i les professions. Fins i tot hi havia un logotip d'una persona de tretze anys".

Baix Llobregat

• La comarca del Baix Llobregat té actualment cinc cobles en actiu i al llarg de molts anys ha estat el viver de nombroses formacions que s'han dedicat al conreu de la música per a cobla. Per tal de posar en valor el paper que els diferents instrumentistes han fet en la dinamització de la sardana i la cobla a aquesta comarca, la Societat El Casino de Sant Andreu de la Barca, actual gestora de l'activitat sardanista d'aquesta població i el programa de sardanes 'Aigüestoses Sardanista' de l'emissora municipal Ràdio Sant Andreu, ha organitzat la **1a Nit dels Músics del Baix Llobregat** que se celebrà el 9 d'octubre. Aquesta festa consistí en la concentració de tots aquells músics en actiu o jubilats, nascuts o residents a la comarca del Baix Llobregat, així com tots i cadascun dels components de les cobles actives d'aquesta comarca (Baix Llobregat, Ciutat de Cornellà, La Principal del Llobregat, Ressò de la Passió d'Esparreguera i Vila d'Olesa) amb l'objectiu de formar una macrocobla com a exponent de la potència i vitalitat dels músics llobregatans. Aquesta formació instrumental extraordinària interpretà una ballada de sardanes (de 7 tirades) relacionades amb la comarca, ja sigui per l'origen del seu autor, com per la dedicatòria a un indret, personatge o població d'aquesta contrada. Els autors programats per a aquesta ballada són els següents: Joan Bosch i Sarrado, Carles Santiago i Roig, Daniel Gasulla i Porta, Joan Segura, Víctor Cordero i

Charles, Antoni Casasampere i Jaume Vilà i Mèlich.

Atès que la participació dels músics és voluntària i desinteressada, en acabar la ballada, la Societat El Casino els oferí un sopar.

Barcelonès

• **L'Agrupació Sardanista L'Ideal d'en Clavé de les Roquetes de Barcelona complirà el proper any, el cinquantè aniversari de la seva fundació.**

Hi ha previstos una gran quantitat d'actes des del febrer fins a l'octubre, dels quals informarem puntualment.

Es demana, per aquest motiu, que li sigui concedida la CREU DE SANT JORDI, considerem que 50 anys celebrant actes importants sardanistes i culturals a NOU BARRIS, es pot catalogar com una gesta.

Amb tal fi, demanem que, si trobeu escaient la demanda d'aquest guardó, adreceu una carta al Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, dient que teniu coneixement de la proposta, que hi doneu suport i tots els comentaris que vulgueu.

Us demanem que envieu el vostre escrit a l'Agrupació, per tal de poder-lo adjuntar al dossier de petició.

L'adreça és:

Agrupació Sardanista l'Ideal d'en Clavé de les Roquetes.

Via Júlia, 201-203.

08042 Barcelona.

Tel. i Fax: 933 547 306.

as-secretaria@a-s-ideal-clave.org.

• La Coblà Sant Jordi articula quatre concerts entre l'octubre de 2009 i el gener de 2010.

Amb l'afany de consolidar una nova proposta concertística, l'Auditori de Barcelona ha programat la **segona edició del Cicle de Música per a Coblà** que s'inicià l'any passat amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de la Coblà Sant Jordi. El nou cicle començà el dia 17 d'octubre, i es perllongarà durant els mesos de novembre i desembre de 2009 i gener de 2010, i estableix com a criteri preeminent la voluntat d'aportar al repertori coblístic nous valors, nous noms i també, en última instància, repertori de creació i estètica contemporànies. D'aquí la inclusió del Cicle de Música per a Coblà dins el conjunt de propostes de música contemporània que configuren l'oferta musical de l'Auditori de Barcelona.

El concert inaugural d'aquest cicle, tingué lloc el 17 d'octubre a la Sala Oriol Martorell de l'Auditori i s'obrí amb la invitació de la Coblà Sant Jordi a un dels compositors en actiu més interessants del nostre país: el pianista Lluís Vidal, el qual, a partir del llenguatge del jazz presentà la seva primera incursió en l'àmbit coblístic amb l'estrena de la suite *La llegenda de Sant Jordi*. Una vetllada que comptà amb l'actuació, al costat de la Coblà Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, del Lluís Vidal Trio integrat per l'esmentat pianista amb David Xirgu a la bateria i Masa Kamaguchi al contrabaix. En la mateixa vetllada també s'escoltaren sardanes d'Agustí Borgunyó, Josep Maria Ruera, Fèlix Martínez i Comín i del director de la Coblà Sant Jordi, Xavier Pagès, així com la composició de Jordi Lara *La família Cap de Llúpia*, mascarada per a coblà pels Nans de Vic.

Enguany, el Cicle de Música per a Coblà a l'Auditori de Barcelona incorpora també la celebració del Memorial

Joaquim Serra, amb obres d'estrena dels compositors nord-americans Kevin Kaska i Louis Stewart i del català Josep Padró, el 15 de novembre, en un concert a dues cobles: la Sant Jordi i la Coblà Mediterrània.

Pels volts de Nadal, la Sant Jordi donarà veu als seus solistes i presentarà una iniciativa volguda i necessària: la creació de l'Associació Cultural Manuel Oltra. Finalment, el mes de gener, es clourà aquest Segon Cicle de Música per a Coblà a l'Auditori amb una sessió dedicada a joves valors, tot apostant pel compositor barceloní Sergi Casanelles i convidant el brillant clarinetista Miquel Ramos i la directora basca Marta Carretón.

Les entrades del cicle de coblà a l'Auditori es poden obtenir a les taquilles d'aquest equipament cultural (carrer Lepant, 150 de Barcelona) o a través del Tel-Entrada de Caixa de Catalunya (902 10 12 12). El preu de cada concert és de 10 euros.

• **El Grup Sardanista La Florida, de l'Hospitalet de Llobregat, commemora enguany el vintè aniversari de la seva fundació** i en el marc del programa d'activitats que ha preparat amb motiu d'aquesta efemèride, aquest mes d'octubre destaquen la ja celebració dels següents actes.

El dia 3 d'octubre, a les sis de la tarda, es féu una missa intercultural a l'Església de la Mare de Déu de la Llum, amb la participació dels alumnes del Grup Sardanista La Florida, la Coral de la Parròquia i els Cors Rocieros de Carmona.

D'altra banda, el dia 20 d'octubre, a les set de la tarda, tingué lloc la presentació a l'Hospitalet de Llobregat del llibre *Diccionari de les Cobles*, editat pel Grup d'Informadors Sardanistes de Catalunya. Aquest acte tingué lloc a la Biblioteca del barri de la Florida, hi

intervingueren Jordi Puerto, autor de l'esmentat *Diccionari*, i Antoni Anguela, del Grup d'Informadors Sardanistes de Catalunya.

• A partir d'accents essencialment mediterranis, **la música per a coblà s'obre, en el Memorial Joaquim Serra 2009**, a la creativitat de dos destacats compositors nord-americans que s'han brindat a col·laborar amb l'organització d'aquest concert anual que promou l'Agrupació Cultural Folklorica Barcelona, en la recerca de llenguatges i expressions artístiques que serveixin a la idea d'innovar i enriquir el patrimoni musical coblístic.

Els camins musicals entre el vell i el nou món confluiran enguany a l'Auditori de Barcelona. Per una part, Kevin Kaska, un dels joves talents musicals dels Estats Units d'Amèrica, i Louis Stewart, pianista i compositor de sòlida trajectòria internacional han accedit a escriure per a coblà en una experiència singular amb el desig de corroborar el principi de la universalitat del llenguatge musical. D'altra banda, el manresà Josep Padró presentarà al Memorial una nova composició en la qual contraposa a la tímbrica de la coblà l'expressivitat d'un violí.

El Memorial Joaquim Serra 2009 se celebrarà el dia 15 de novembre, a les 6 de la tarda, a la Sala Oriol Martorell de l'Auditori de Barcelona, amb l'actuació de les cobles Sant Jordi-Ciutat de Barcelona i Mediterrània. En aquesta ocasió, el Memorial s'inclou dins el Segon Cicle de Música per a Coblà de l'Auditori barceloní.

• Una **nova iniciativa pedagògica al voltant de la música per a coblà**.

La Coblà Marinada de Badalona ha creat el seu Servei Educatiu per tal de promoure la coblà

com a formació musical i instrumental pròpia de Catalunya, a través de diverses propostes formatives adaptables a les necessitats pedagògiques de cada centre o institució docent que vulgui incloure els coneixements de la coblà a l'educació del seu alumnat. Amb aquest mateix propòsit i de forma semblant, aquesta iniciativa de la Coblà Marinada també pot adaptar-se a les necessitats dels programadors de centres cívics i culturals.

A nivell escolar, les audicions d'aquest nou Servei permeten l'aproximació dels alumnes i els professors a la música d'arrel tradicional catalana, d'una manera entretinguda, divertida i interactiva, a través d'uns programes dissenyats per a donar una visió directa dels instruments i les formes musicals consubstancials de la coblà. Unes propostes que també contemplen oferir una panoràmica sobre l'evolució i les noves tendències derivades de termes actuals, com la fusió i la interculturalitat, sempre tenint present els currículums corresponents a cada etapa, proposats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Una quinzena d'escoles ja s'han interessat per aquesta oferta de la Coblà Marinada, que ha elaborat un dossier pedagògic per al curs 2009-2010. Les esmentades propostes són: 'Swing.cat', oberta a alumnes de primària, secundària i batxillerat, en la qual es mostren totes les possibilitats interpretatives de la coblà, tant les més tradicionals com d'altres més innovadores, i la titulada 'El doctor So', pensada específicament per a alumnes d'infantil, primària i secundària, en la qual els pacients que omplen la consulta del Doctor So volen conèixer i descobrir els mals musicals i les febres sonores que provoquen els instruments i artefactes que duen a les mans i, de mica en mica, els alumnes van descobrint els símptomes adients

per tal d'aconseguir la combinació perfecta, entre els quals hi ha: la Coblà!

La durada de les audicions pedagògiques estructurades pel Servei Educatiu de la Coblà Marinada és de 45 minuts. A la pàgina web (<http://www.coblamarinada.com>) hi ha les informacions sobre aquestes activitats de caire formatiu i la forma de contactar amb els seus responsables.

Coblà Marinada

• Joan Amades fou, en vida, soci i president de l'**Esbart Català de Dansaires** i la seva tasca de recopilació de danses, cançons, costums i tradicions serà evocada durant el **curs 2009-2010** de les sessions d'aprenentatge que organitza aquesta veterana entitat tot coincidint amb el **cinquantenari de la mort d'Amades**.

La sessió inaugural d'aquest curs tingué lloc el dia 5 d'octubre, amb una conferència a càrrec de la doctora Josefina Roma, de la Universitat de Barcelona, que parlà de *La dansa a l'obra de Joan Amades*.

El curs de La Cafetera es desenvolupa en nou sessions d'aprenentatge i una de repàs que tindran lloc mensualment, cada dilluns, a dos quarts de vuit del vespre, entre el 5 d'octubre de 2009 i el 14 de juny de 2010. Les danses programades per a aquest curs són les següents: Balls de Sant Ferriol i dels Nyitus (el mes d'octubre), Ball de Gitanes de Castellbisbal (el novembre), Balls de Bastons (el desembre), Balls de Cascavell de l'Ametlla de Merola (el gener), Ball de cintes i bastons de la

Garriga i l'Hereu Riera (el febrer), Ball de Galeres de Reus (el març), Ball de Rams de les Corts-Barcelona i Ball del Bo-bo de Monistrol de Montserrat (l'abril), La Quadrilla de Granollers (el maig), i el Ball de Serrallonga de Gràcia-Barcelona (el juny).

Cal recordar que l'Esbart Català de Dansaires té la seva seu a les dependències de la nova Casa dels Entremesos, on es farà aquest curs de La Cafetera. Aquest nou equipament cultural està situat a la plaça de les Beates número 5, prop del mercat de Santa Caterina.

Garraf

• Amb motiu d'esdevenir-se aquest any el **25è aniversari de la mort d'Eugeni Molero** l'Ajuntament de la seva vila nadiua, Vilanova i la Geltrú, ha editat un **CD de sardanes** a ell dedicades.

CD de sardanes dedicades a Eugeni Molero

Totes reflecteixen l'estima, el reconeixement i l'enyorança dels seus autors vers l'amic absent. Com a escriptor i divulgador del fet sardanista i la música de coblà Eugeni Molero despertà ben aviat admiració per la seva traça literària, pels seus coneixements profunds i pel seu engrescament apassionat i encomanadís.

Aquest CD és una mostra de la seva personalitat i estima per la sardana.

Ha estat enregistrat per la cobla Marinada i conté aquestes 12 sardanes:

L'últim adéu. Manel Saderra i Puigferrer
Recordança. Max Havart
Evocació efectiva. Emili Saló
A un home bo. Rafel Ferrer
El portal de les ànimes. Esteve Molero
Engrunes d'enyorament. Concepció Ramió
A l'Eugeni Molero. Francesc Mas Ros
Una llum a l'aplec. Francesc Camps
Enyorant al bon amic. Lluís Buscarons
Estimat amic. Enric Vilà, Joaquim Ferrer
Bon record. Lluís Duran
Ets ocells et canten. Conrad Saló

Pla de l'Estany

• Recentment la població de Banyoles ha celebrat la seva festa major, denominada **La Festa Major de la Sardana**.

Com cada any les millors cobles del país han estat presents a les audicions de la plaça i al tradicional concert de música de cobla.

Enguany ha tingut una conjuntura especial, puix dins els actes de la festa s'ha lliurat la Medalla d'Or de la Ciutat al músic i compositor Martirià Font.

Guardó ben merescut per la seva dedicació de tota la vida a la nostra música, tant com a intèrpret de tible com com a compositor.

Martirià Font

En Martirià nasqué a Bordils (Gironès), el 14 de gener de 1923 i des del 1957 resideix a Banyoles. Fou dels fundadors de la cobla Caravana, actuà a la Victòria de Verges, La Principal de l'Escala i els Montgrins.

Ha estat autor d'un gran nombre de sardanes, que plaïen als balladors i sempre tenen un segell personal i una dignitat musical ben remarcable.

Des les pàgines de *SOM* ens sumem a la felicitació, pel lliurament d'aquest guardó.

Tarragonès

• El proper dia 20 d'abril de 2010, el mestre **TOMÀS GIL i MEMBRADO complirà 95 anys**. Tots aquest any els ha dedicat a estimar tres coses, la Família, Catalunya i la Sardana.

L'estimació de la família li ha portat molts anys de felicitat, només truncats per la mort dels seus pares i de la seva esposa, Rosa. Com ell li deia i com encara li diu, va ser l'amor de la seva vida i la seva mort el va dur a un temps d'angoixa i soledat, però la seva fortalesa i l'amor pels seus fills, per Catalunya i per la Sardana, l'han ajudat a superar aquests difícils moments de la seva llarga vida.

Tomàs Gil i Membrado

L'estimació per Catalunya ha fet que sigui un gran defensor del seu territori, de la seva història, de la seva llengua i també de la seva cultura popular.

I en aquests darrers anys la seva gran passió ha esdevingut la sardana: és autor de més de 1.300, totes dedicades a alguna persona, ciutat, entitat, fet històric, etc. Això fa que potser sigui actualment el més conegut i estimat de tots els compositors.

Per tot això, el Casal Tarragoní vol fer-li un homenatge com es mereix, no únicament del Casal i Tarragona, sinó un homenatge de TOT CATALUNYA per un home que tant ha fet pel nostre país i per nostra estimada Sardana.

Aquest homenatge es durà a terme a la ciutat de Tarragona el proper dia 17 d'abril de 2010 al teatre Metropol, seguit d'un sopat de germanor.

Així, el Casal Tarragoní, i la ciutat de Tarragona, conviden a tots els sardanistes, entitats i amics del mestre TOMÀS GIL i MEMBRADO, a participar en aquest homenatge.

Esperem que hi participeu i compartiu amb tots nosaltres un acte tan especial com aquest. Us demanem que ens feu arribar la vostres adhesions per tal de poder fer una previsió de les persones que s'hi vulguin sumar, ja que no voldríem que ningú es quedés sense poder expressar al mestre Tomàs l'estimació que sentim per ell.

Podeu fer arribar les vostres adhesions per correu electrònic o bé per telèfon: casaltarragoni@tinet.org

Jordi Grau i Cabeza,
tel.: 610 88 15 97,
Josep Saperas i Bové,
tel.: 606 69 32 93 i
Joan Jordà i Grau,
tel.: 667 56 52 20.

• Aquest hivern **Tarragona tornarà a tenir un cicle de ballades de sardanes al barri mariner del Serrallo**. Després de l'èxit de l'any passat, es vol repetir l'experiència i la col·laboració entre el Casal Tarragoní, l'autoritat portuària i els comerciants del barri.

Totes les ballades es faran a les 12 del migdia al passeig Marítim del Serrallo. S'han programat cinc audicions que es faran els dies 18 d'octubre i 15 de novembre de 2009, 17 de gener, 21 de febrer i 14 de març de 2010, amb la participació de les cobles La Principal de Tarragona, Cossetània i Reus Jove.

Com es pot observar, el mes de desembre hi ha un parèntesi en la programació del cicle ja que el dia 20 d'aquell mes, també al Serrallo, s'hi celebrarà una ballada a càrrec de la cobla Reus Jove emmarcada en els actes del desè aniversari de la colla veterana Toc de Dansa.

Amb aquest motiu hi haurà una trobada de colles veteranes i també la clouenda del Campionat Territorial de Colles Sardanistes de les Comarques Tarragonines. Després, al migdia, hi haurà un dinar de germanor i ja, a les sis de la tarda, un concert, a càrrec de la mateixa cobla, a l'auditori de Caixa Tarragona. En aquest concert s'hi presentarà un nou disc publicat conjuntament per la cobla i l'Agrupació Sardanista Tarragona Dansa.

D'altra banda, l'experiència positiva del cicle de ballades al Serrallo ha portat els mateixos organitzadors a preparar el Primer Aplec del Serrallo, que serà el segon de la ciutat de Tarragona. Es preveu per al dia 3 d'octubre de l'any vinent, el 2010, i comptarà amb les dues cobles locals -La Principal de Tarragona i Cossetània- i l'oferta d'un Menú del Sardanista als molts i prestigiosos restaurants del barri, especialitzats en cuina marinera.

• Pel **dia 28 de novembre** el Casal Tarragoní i la cobla Cossetània organitzen un **concert de sardanes** a la sala d'actes de l'Antiga Audiència (Plaça del Pallol) en adhesió a la candidatura de Tarragona a ser Capital de la Cultura Europea l'any 2016.

Concerts a l'Argentina (agost '09)

• El 19 i el 21 d'agost Jordi Molina i Perepau Jiménez realitzaren dos **concerts a Bahía Blanca i Paranà** (Argentina). Els concerts foren organitzats pels Casals Catalans d'ambdues ciutats. El concert a Bahía va ser al Centre social de la Cooperativa Obrera i a Paranà a la Sala Quirós del Museo de Bellas Artes juntament amb el grup local "A la deriva".

Aprofitant aquesta notícia, us informem que Jordi Molina ja té la seva pàgina web: www.jordimolina.cat

Parla la cobla

FLABIOL:

El seu timbre és llaminer i d'aquells que es passen per la gola i t'arriba al moll de l'os. I tu també el vas xuclant com un confit. Ah! I tothom calla.

TIBLES:

Aquests ja fan espinguet. Són més valents i el cor et va amunt. Tallen l'aire com un ganivet. Treuen el cap pel mig de la cobla.

FISCORNES:

Les gaites inflades dels músics eixamplen la plaça i el pit. Abracen tota la cobla. Caminen esbufegant una mica, sordament, suaus o esquerps. Un xic de calfred sí que el produeixen.

TROMBÓ:

Els peus a terra perquè la melodia resti ben encesa. Tocs allargassats o la-la-làs. Perquè la música no fugi. Per reomplir el tros d'espai que els altres deixen lliure.

TENORES:

Quins harmònics! Ni rogalloses ni estridents. Emplenen la plaça, entrant-hi sempre de puntetes. Tots es posen al seu voltant per cortesia. I pugen i baixen, lentes o recargolades. Els bufecs del músic, com si els tinguessis a l'orella. I t'hi trobes tan bé, escoltant-les!

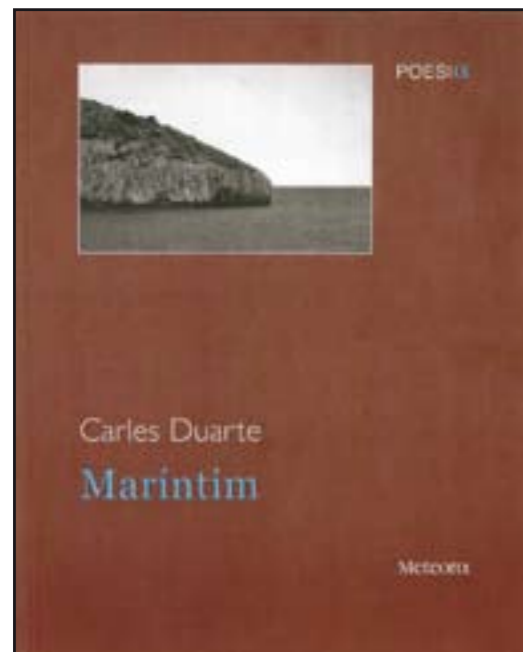
TROMPETES:

Si les notes gaire, malament. Són senyoretetes de companyia. Són el coixí de les tenores i, a vegades, les deixen reposar.

CONTRABAIX:

La corda. La presència de la música històrica a la sardana. El nervi de l'arc. El senyor que vigila la casa bondadosament. Sembla que digui: «Quins vailets!» I els marca assenyadament el temps i el ritme.

Llibres

MARÍNTIM

L'empordanès poble de l'Escala, el Mediterrani i el mar, en general, són els punts forts del nou poemari que ens presenta el prolífic filòleg i poeta Carles Duarte: **Maríntim**. *Mitilene*, 10. Editorial Meteora. Barcelona 2008.

Aquesta nova obra és un cant als paratges que podem trobar en un dels indrets de l'Alt Empordà. Aquí ens descriu les seves vivències respecte el mar tot utilitzant paraules senzilles que malauradament es van perdre. També ens parla de la tramuntana i de la seva força, així com d'Empúries, allí on grecs i romans hi van fer estada, sense oblidar la vivència del capvespre.

Les seves paraules evidencien tot allò que han copsat els seus ulls i, a partir d'aquí, estableix un diàleg tot mostrant-nos el paisatge i alhora ensenyar-nos a veure, a valorar tot el que tenim al nostre abast. Per si no n'hi ha prou, però, arrodoneix la seva visió amb unes fotografies del poble de l'Escala vist des d'Empúries, del port grec, d'una cala i, creiem, que de la punta Trencabraços.

Aquest *Maríntim* no deixa de ser un clam, un cert homenatge al nostre Mediterrani i a tots i cadascun dels racons

JOAN GALA

que configuren la Costa Brava sense oblidar, però, les reivindicacions populars per preservar zones que l'especulació mercantil volen convertir en camp de golf, posem per cas.

Per tot plegat posem a la vostra consideració els següents versos:

El pi de Vilanera

Les mans del temps
t'han desat al brancatge
cels de foc i de plom,
ponents ferits de llum
i de penombres.

Et va esculpint encara,
tossut i agosarat,
el gest del vent,
que has après a afrontar
amb una antiga dignitat de terra.

Respires ben alt i silenciós
aquest paisatge lent
que baixa del Montgrí.

T'escampes dins de l'aire
i el travesses, intrèpid,
cercant la pell del Sol,
amb les branques grisenques,
clivellades,
colors de fang,
de sorra,
escorça tèbia,
teranyina de fulles.

JOAN GALA

MIQUELETS I SOMETENTS AL FRONT DE L'EBRE

La ribera de l'Ebre va ser un front en el context general de la Guerra de Successió ja que la seva defensa va recaure en mans de tropes considerades irregulars, quan veritablement s'hauria d'haver reconegut el seu paper d'auxiliar.

Felip IV, Lluís XIV, Carles d'Àustria (Carles III) i Felip V en foren protagonistes. De tot plegat ens en parla amb escriu el llibre d'Antonio Espino *Miquelets i Sometents al front de l'Ebre durant la Guerra de Successió (1705-1714)*. Episodis de la Història, 352. Rafael Dalmau, editor. Barcelona 2009.

L'autor ens exposa que es van establir diversos fronts, que a la frontera natural de l'Ebre s'han d'incloure els miquelets i que Carles III va donar les primeres ordres per aixecar un exèrcit regular, incloent-hi aquestes tropes (cinc regiments de cinc-cents homes cadascun).

Assenyala també el paper dels germans Nebot a l'inici de la guerra a les terres tarragonines amb la defensa de Riudoms, així com les conquestes de Reus, Constantí... a

més de demanar l'obediència a Carles III. També esmenta les primeres operacions i el setge de Tortosa (1707-1708), amb accions a Móra, Ascó, Paüls, Alfara, Gandesa, Batea, Pinell de Brai, Ports de Beseit...

Ens parla també de l'*impasse* de 1709 (any en què els miquelets van fer 635 presoners), així com de 1710: l'any de les batalles i de la campanya al front de l'Ebre, tot matisant que els dos anys posteriors van ser l'inici del final (després de la derrota de Brihuega-Villaviciosa), a més de remarcar la lluita en solitari contra Felip V (1713-1714).

També afirma que el pes de la guerra no el portaren les tropes de l'exèrcit regular de Carles III; que als borbònics els fastiguejava haver-se d'enfrontar a tropes com els miquelets, perquè la victòria no donava prestigi i la derrota en feia perdre; que els oficials austriacistes (com el comte d'Uhlefeld) només confiaven en tropes de civils enquadrades en regiments, en un exèrcit regular.

És evident que aquestes tropes irregulars, que molt sovint estaven formades per persones que ho havien perdut tot a causa de la guerra, van aconseguir perllongar la resistència i la guerra.

CALONGE, TERRA DE MÚSICS

Calonge, terra de músics és el nou llibre que ha fet el periodista del diari *El Punt* i historiador Albert Vilar. L'origen del llibre cal buscar-lo en la dita del poble en què es diu que Calonge és terra de músics i de metges. A partir d'aquí, va ser quan s'ha treballat en aquets projecte de recuperar tota la memòria històrica de la música calongina.

El resultat és la història de la música a Calonge, des del segle XIX fins a l'actualitat. Això vol dir que es tracten tant els músics de cobla, que són els dels segles XIX i XX, sense oblidar l'únic continuador d'aquesta branca musical, l'Ivan Joanals, que actualment toca a la Contemporània de Sabadell, com també els "roquers" actuals, amb Fes-te Fotre -ara Di-versions- o Kisapke. A més, en aquest repàs històric tampoc s'ometen altres aspectes musicals, com són el cant coral, les sardanes, amb l'aplec, el festival de música, que és el més antic de la demarcació de Girona, i l'escola de música, origen dels "roquers" actuals.

I, a partir d'aquí, hi ha una biografia de cadascun dels músics calongins. En total n'apareixen 65 amb biografia, amb una foto individual i una altra tocant amb alguna agrupació. Hi trobem així Ricard Viladesau, Enric Vilà, Miquel Faig o Josep Moreno Pallí. Però, a més, el llibre deixa constància de 26 músics més que no s'acaben de descobrir, si bé es creu que

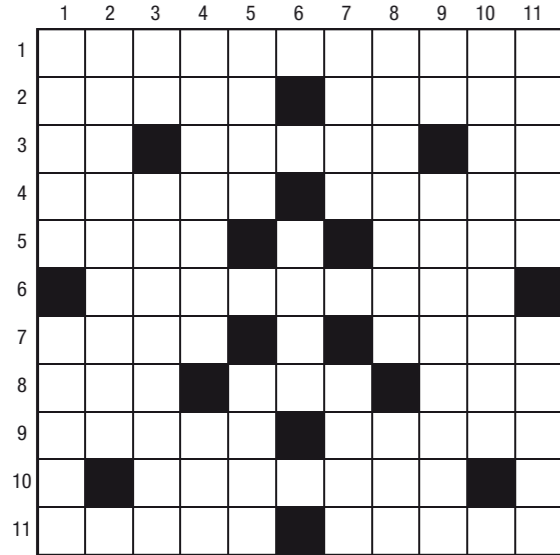

la majoria són calongins. I, finalment, per qüestions de relacions amb Calonge, ja sigui d'origen dels pares o d'estada per casar-se amb gent del poble, també hi ha biografats 16 músics, que se'ls anomena col·laterals. En aquest cas, trobem Amadeu Cuadrado, Martí Camós o Adrià Sardó.

El llibre, que es pot adquirir a llibreries de Calonge, Palamós i Girona, té unes 130 pàgines i un cost de 15 euros.

R. ■

Mots encreuats

AMADEU CUADRADO

Verticals: **1.** Escollir, optar. Tallis els cabells al zero. **2.** Demanar informació al veí de dalt, aixecant el cap. El cor d'un ruc. **3.** Inicials del nom i primer cognom de l'autor d'aquests mots encreuats. Feta més ampla en alçada. **4.** Pujarà dalt d'un cavall. La perdiu ha perdut el diu. **5.** Poden anar juntes amb els uns. El cap d'en Borrell. Del revés: pala de molí. **6.** En mig d'un tramuntanal. El cor d'un rus. Monarques de corcoll. L'epicentre del mestral. **7.** Otomà, natural de Turquia. Símbol del punt d'on ve la tramuntana. Aquest mes té fama de ventós. **8.** Començar a calmar la tramuntana. Poèticament, nau. **9.** Inicials del nom i primer cognom d'en Narcís Brunet. Del revés, aquest home és venedor de bledes (també, si cal, pot vendre cols). **10.** Faria reparacions de corcoll. Cap de ruc. **11.** Gran temporal de llebeig, separat per un quadret negre.

Horizontals: **1.** Fort temporal de tramuntana. **2.** Iracund, sense cap ni peus. Umblicats a mitges. **3.** El cor de la Rita. Mitja neuràlgica. Primera nota del Rèquiem. **4.** Viatjats. Dit del cos que conté l'element bari, de corcoll. **5.** Dona mancada de finura, plena de rudeses. El cap d'en Samuel. Estaven o eren col·locades del revés. **6.** Fort temporal de garbí. **7.** L'acudit li feia gràcia. El cor del rei. Rapte no consumat. **8.** Arlots a mitges. La Carne no té ni cap ni peus. Comencem a dejunar. **9.** Dos Partits Populars i mig. Del revés: sorra. **10.** En mig d'una garbinada. Vent del Nord una mica decantat a Llevant. El cap d'en Daniel. **11.** L'Adam es guanyarà el pa. El fruit d'aquest arbust és l'arboça, una mena de cirera.

V	R	O	C	A	R	S	U	S		
D	T	R	T	S	E	M	I			
V	R	E	N	A	d	d	p	p		
J	E	D	M	R	V	L	R	A		
T	P	R	E	V	E	R				
V	D	A	N	I	B	R	G			
E	R	E	N	S	V	D	R	U		
B	A	R	C	S	T	S	A	N	A	
E	R	A	R	U	E	N	N	T		
T	I	B	U	N	U	C	R	A		
L	A	N	A	N	U	M	T	R	A	

Solució

Concert de sardanes de Fires

Dijous, 29 d'octubre de 2009. GIRONA

A les 12 del migdia a l'Auditori- Palau de Congressos- Sala Simfònica

COBLA LA PRINCIPAL DE LA BISBAL. Cobla oficial de la Generalitat de Catalunya.

Maite Mer (soprano)

Programa

Primera part

- *Girona aimada.* Vicenç Bou
- *L'hostal de la Peira.* Eduard Toldrà
- *El bruel de Pals.* Emili Saló. (Sardana de fiscorns-solistes: Josep Maldonado i Josep M. Margalef)
- *Rambla Verdaguier.* Bartomeu Vallmajó
- *La matinera.* Josep Serra (Sardana de tibles-solistes: Lluís Pujals i Gabriel Castelló)
- *Dilecte mestre.* Josep Cassú

Segona part

- *Flors a la Moreneta.* Ricard Viladesau
- *Plenitud.* Francesc Cassú
- *L'Auca del Sr. Esteve.* Jordi León (Rapsòdia noucentista)
- *Vallespir,* de la sarsuela *Cançó d'amor i de guerra.*
Rafel Martínez Valls (canta Maite Mer)
- *Girona m'enamora.* Ricard Viladesau (canta Maite Mer)

Direcció musical: Francesc Cassú i Jordi

Presentació: Josep Vilabrú i Ballester

Organitza i patrocina: Ajuntament de Girona, amb la col·laboració dels "Antics amics de la Sardana de Girona"

Cobla La Principal de la Bisbal

XXXI cantada d'havaneres de les Fires de Girona

Dijous, 29 d'octubre, Festa de Sant Narcís

A les 7 del vespre a les escales de la catedral. (Alerta, aquest any a les 7, altres anys era a les 8)

Tradicional Cantada d'Havaneres amb el grup TERRA ENDINS, de Girona

Grup d'havaneres "Terra endins" de Girona

MUSEU VIDA RURAL
L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ

PER SABER ON ANEM, CAL SABER D'ON VENIM.

Vine al nou Museu de la Vida Rural i veuràs com era la vida al camp fa més de cent anys. Segur que et sorprendrà tot el que podria ensenyar-nos un pagès de fa dos segles. Coses com el valor del reciclatge i de l'esforç, o la paciència, o el que costa dur a taula un parell de tomàquets. Descobreix un edifici nou, i un contingut renovat que converteix el MVR en un dels museus més moderns del nostre país. Perquè al nou museu hi ha lloc per a tot: des d'eines anteriors al segle XVIII fins a unes innovadores galeries de teatre virtual o un espai de jocs interactius. Diguem que no hi ha una manera més avançada de fer la vista enrere.

www.museuvidarural.cat

Garonuna